

accent

KOLLA IN
ALKOKOLL
DEL 5

NYKTRA FÖRÄLDRAR – NYKTRA BARN?

Tre nyktra familjer pratar
om alkohol och tonåringar

GRATIS HEROIN

Danmark har öppnat
sin första heroinklinik

VILKEN TYP ÄR DU?

Accent har kartlagt de sex
vanligaste nykteristtyperna

Hillewi Wahl växte upp med
missbrukande föräldrar

Ur askan i elden

LOBBYING

Bjudsprit vanligt sätt
att påverka i Bryssel

6 TIPS FÖR
AFTER WORK
I FÖRENINGEN

SÄLJ MILJONLOTTERIET OCH TJÄNA PENGAR ÅT DIN FÖRENING!

FÖRVERKLIGAR DRÖMMAR

www.miljonlotteriet.se/forening

ALKOHOLEN FLÖDAR I MAKTENS KORRIDORER

16 Tjänstemän och politiker vid EU-parlamentet i Bryssel kan dricka bjud-sprit varje dag om de vill, oftast på lobbyisternas bekostnad. "Det är ett demokratiskt problem", säger Carl Schlyter, parlamentariker för Miljöpartiet.

19

"Vi har visat oss själva som exempel"

Att föräldrarna är helnyktra är ingen garanti för att barnen ska välja samma livsstil. Accent har pratat med fem tonårsföräldrar om hur de hanterat alkohol i familjen.

Månadens medlem: Peter Roth

48 Som ekumenisk följeslagare vill Peter Roth arbeta fredsbevarande i Israel och Palestina. "Jag har sett många orättvisor här och tycker att världen måste få upp ögonen för detta", säger han till Accent.

NYHETER

Narkotikaforum i Stockholm

8 KONFERENS Den andra World Forum Against Drugs genomfördes i Stockholm i slutet av maj.

Socialt forum samlade många

9 VERKSAMHET IOGT-NTO:s sociala forum i Arboga samlade 170 deltagare från hela landet.

Almedalen nyktrar till

11 POLITIK Efter kritik från bland andra IOGT-NTO ändrar arrangörerna av Almedalsveckan på riktlinjerna för alkoholservice.

Ny global alkoholstrategi

14 POLITIK Världshälsoorganisationen har efter flera års förberedelser och diskussioner antagit en global alkoholstrategi. Strategin välkomnas särskilt av många utvecklingsländer.

OPINION

4 LEDARE I Guinea Bissau håller de Sydamerikanska knarkkartellerna att ta makten. Västafrika har utvecklats till en av de viktigaste knutpunkterna för smugglingen av kokain till Europa.

I RÖRELSE

Nykterhetsveckan firad i hela landet

18 VERKSAMHET Även i år var temat alkolvåd, men firandet av Folknykterhetens vecka innehöll också många familjeaktiviteter. Accent hälsade på i Flunsås.

OMSLAGSBILD
Moa Karlberg

Sydamerikanska knarkkarteller håller på att ta över Guinea Bissau. En stor del av kokainet på väg till Europa passerar här. Enorma dollarbuntar ger handlingsutrymme och makt i svaga stater.

Västafrika under attack

CHEFREDAKTÖR **PIERRE ANDERSSON**

Guinea Bissau är attackerat. Efter decennier av inbördeskrig och militärkupper har en ny källa till oro installerat sig i landet. De colombianska knarkkartellerna kom till landet för fem sex år sedan och har snabbt blivit en maktfaktor. Många bedömare hävdar att det i praktiken är de som leder landet.

Västafrika har på bara några år blivit den viktigaste knutpunkten på smugglingsleden mellan Sydamerika och Europa. I början använde knarkkartellerna båtar, idag går det mesta via stora fraktflygplan. Guinea Bissau, Mali och några andra västafrikanska länder är värst utsatta. Fattiga länder med en svag statsapparat, stor arbetslöshet och med stora mängder vapen i omlopp. Gränserna mellan länderna är porösa och det är relativt enkelt för den som har pengar att föra in och ut stora mängder kokain.

PENGAR HAR DE. knarkbaronerna. FN:s narkotikabyrå UNODC räknade för ett par år sedan ut att en fjärdedel av allt kokain som hamnar i Europa passerar Västafrika. Det lokala grossistvärdet för ett års smugglings

är närmare 15 miljarder kronor och när det säljs i Europa har priset ökat till det tiodubbla. Som jämförelse kan nämnas att den totala exporten av vanliga handelsvaror från Guinea Bissau ligger på omkring 450 miljoner kronor per år.

I TAKT MED ATT allt fler blir inblandade i narkotikahandeln rekryteras också fler och fler missbrukare. Kokainmissbruk har i princip varit ett okänt problem i Västafrika fram till för några år sedan, men ökar nu snabbt.

"Något måste göras, generationer kan förloras", sade Abdoulaye Diof, chef för ett preventionscentrum i Dakar, Senegal, under ett seminarium på World Forum Against Drugs i Stockholm nyligen.

Initiativ för att trycka tillbaka knarkkartellerna finns, men det är ett svårt arbete som kräver både samordning och resurser. Dessvärre verkar båda saknas för tillfället, även

om ett visst hopp kan ställas till insatser som ska genomföras av Västafrikanska unionen och EU.

Låt oss hoppas att biståndsminister Gunilla Carlsson och resten av den svenska regeringen trycker på i den här frågan. Både för de västafrikanska folkens och för vår skull.

▶▶▶

I DET HÄR NUMRET kan du läsa om en av de nya heroinkliniker som startats i Köpenhamn. Ett av våra grannländer har nu en reguljär verksamhet där man varje dag delar ut gratis heroin till missbrukare.

Som svensk blir den första reaktionen att man tar sig för pannan. Hur tänker de? Sen inser man att de som står bakom de här klinikerna vill väl. De vill skapa en fristad som gör det möjligt för en heroinmissbrukare att slippa jagandet efter pengar, inbrotten, prostitutionen. Som gör det möjligt att få ett så normalt liv som möjligt.

Winnie Jörgensen säger att hennes liv förbättrats radikalt sedan kliniken öppnades. Det är nog sant. Men debatten kring harm reduction och legalisering blir sällan mycket tydligare än så här: I Köpenhamn har man gett upp. Drogfrihet är inte längre målet.

"Låt oss hoppas att biståndsminister Gunilla Carlsson och resten av den svenska regeringen trycker på i den här frågan."

Bra genomslag i lokalmedia

IRÖRELSE För tredje året i rad genomförde IOGT-NTO-landet Folknykterhetens vecka med tema alkovaöld. Det blev inget inslag på Rapport i år men känslan är att uppmärksamheten i lokalmedia har varit större än någonsin. Det har gjorts reportage och nyheter och otaliga insändare i ämnet har publicerats. Extra kul är det att se att Accent citeras både här och var!

Spritkultur i politiken

ALKOHOL Att dricka på jobbet är normalt helt otänkbart. I politikens värld verkar andra regler gälla. Såväl i Sveriges riksdag som i Europaparlamentet flödar alkoholen under luncher och middagar – och inte sällan är det en påtryckargrupp som bjuder. "Ett demokratiskt problem", säger en parlamentariker i Accents reportage. Det är svårt att inte hålla med.

Happy hour i paradiset

VÄRLDEN På sin senaste platta rimmar Lars Demian "Asien" med raden "där betar vi oss som as igen". Efter att ha läst rapporten "Happy Hour i paradiset" av Sara Heine förstår man vad Demian menar. Svensken åker på semester till exotiska länder och super mer än vanligt. Drickandet leder till våld, ökad sexhandel och inte sällan till att konsumtionsmönstren i värdlandet ändras. När semestern är slut åker svensken hem – och låter lokalbefolkningen handskas med problemen.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO, UNF (Ungdomens Nykterhetsförbund) och Junis (IOGT-NTO:s Juniorförbund).

Pressläggning detta nummer: 28 maj
Nästa nummer kommer 27 augusti

REDAKTION

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewsky Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewsky@iogt.se

Joanna Wågström

Nyhetsreporter
08-672 60 50, joanna.wagstrom@iogt.se

Mathias Löveström

Art director
08-672 60 53, mathias.lovestrom@iogt.se

BILDBEHANDLING

Ola Falk

MEDVERKANDE DETTA NUMMER

Anders Perstrand, KG Mattsson,
Ove Andersson, Kristina Wallin,
Marco Femenia, Malin Grön, Sven Rosell,
Kent Klich, Moa Karlberg, Rurik Zaitzewsky,
Erik Ardelius, Paul Raymond

ADRESS

Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm.
Tel: 08-672 60 50, fax: 08-672 60 01
e-post: accent@iogt.se
www.accentmagasin.se

IOGT-NTO:s förbundsansli

tel: 08-672 60 00

Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38
Stora Essingen, Stockholm
www.iogt.se

ADRESSÄNDRING

08-672 60 38, prenumeration@iogt.se
fax: 08-672 60 01

ANNONSBOKNING

Pierre Andersson, 08-672 60 51,
pierre.andersson@iogt.se

TRYCK

VTT Grafiska, Vimmerby

OBESTÄLLT MATERIAL

Tidningen svarar inte för insända, obeställda
texter och bilder samt förbehåller sig rätten
att redigera insänt material.

LAGRING

Allt material i tidningen Accent lagras och
kan publiceras elektroniskt. Icke anställda
måste meddela eventuellt förbehåll mot
sådan lagring och publicering. I princip publi-
ceras inget material med sådant förbehåll.

DISTRIBUERAS I 39 600 EXEMPLAR
TS-KONTROLLERAD UPLAGA
ISSN-nr: 0345-0406

MEDLEM I SVERIGES TIDSKRIFTER

SVERIGES
TIDSKRIFTER

Läsarbrev

Hör av dig! Skriv till accent@iogt.se eller Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm

Påverka lokala media

Tack för utmärkt initiativ och
Grattis till uppmärksamheten
kring "insamlingsbluffreporta-
gen"! Har själv tänkt bidra med
liknande "skrivstycken", men
tiden har inte räckt till. Kanske
kan jag få återkomma?

Ständigt påpekar jag till lokala
media vikten om att förmedla en
förklarande eller åtminstone mer

upplysande bild av vad som hän-
der. Har lyckats att få de flesta
att skriva "alkohol och andra
droger". Men hjälper ju inte när de
överhuvudtaget inte alls nämner
att vad de (med stor emfas) rap-
porterar om har koppling till just
alkohol och andra droger...

GÖTE LARSSON,
ED

SVAR Tack för ditt brev. Utmärkt
att du ligger på lokala media i din
hemtrakt i de här frågorna, det
behövs.

PIERRE ANDERSSON,
CHEFREDAKTÖR

Skriv insändare till Accent!

Varje insändarskribent som
publiceras får en lott från
Miljonlotteriet. Du kan skicka
brev till accent@iogt.se eller
Accent / insändare,
Box 12825,
11297 Stockholm.

KOMMENTARER FRÅN ► WWW.ACCEMAGASIN.SE

Alkoholindustrin gör inget för folkhälsan

Det finns flera exempel på industrins försök att ta
över marknader som den inte själv kontrollerar. I
Kenya har man erbjudit sig att leverera ett billigt
öl som ska slå ut det som bryggs illegalt för att
därigenom skaffa sig en marknadsandel som man
senare kan exploatera genom höjda priser.

Industrin gör *aldrig* något för folkhälsan pri-
mär. Vissa sekundäreffekter kan uppstå men
oftast bara temporärt och möjligen för någon
grupp, men alla insatser av CSR-karaktär syftar
till att undvika drakoniska alkoholpolitiska åtgär-
der eller just att tidigt vinna inträde och kontroll
på marknader.

PER-ÅKE ANDERSSON
under artikeln "Diageo startar
kampanj mot smugghelsprit"

Sänk lönerna

IOGT-NTO bör ta lärdom av Röda Korset. Sänk
lönerna om ni skall ha kvar mitt förtroende.
Vänligen,

STEN ENGWALL
under artikeln "Blandade reaktioner
på IOGT-NTO-topparnas löner"

Bra att du berättar

Bra skrivet och det är bra att du ids berätta om
detta... Var stolt över det som du gör!

MARIA DE SUÈDE
under artikeln "17-åringen
hoppade på Christers huvud"

Inte så bra som det verkar

Det är bra att Folkhälsoinstitutet utreder detta,
men en rad frågor väcks ändå, framförallt vad
man menar med "någon form av stödverksamhet".
IOGT-NTO:s Juniorförbund har i flera år gjort en
enkät till samtliga kommuner, där det visar sig att
enbart ca 2 procent av alla barn som växer upp
med missbruk/beroende faktiskt deltar i stödgrup-
per. <http://www.junis.org/default.aspx?PageNr=40>

Att en kommun kan "erbjudas stöd" betyder
långt ifrån att barnen i praktiken får stöd. Att delta
i en stödgrupp har visat sig vara det allra bästa
för de flesta av dessa barn, för att se att man inte
är ensam och för att känna att man får berätta.
Många kommuner har satsat på att utbilda grupp-
ledare, och det finns grupper på många håll, men
det stora jobbet är att få barnen att komma.

HELENA WANNBERG
under artikeln "Barn till missbrukare
får stöd i kommunerna"

Den som är beroende kämpar mot en kraft som är svår att förklara. Det skriver Anna Carlstedt och tar Klas Östergren till hjälp för att berätta.

Ibland räcker inte orden

FÖRBUNDSORDFÖRANDE ANNA CARLSTEDT

Ibland räcker de egna orden inte till. Ibland måste jag ta hjälp av litteraturen för att kunna beskriva något så det känns rätt. Ibland behöver jag en Klas Östergren, helt enkelt.

Jag fick ett mail nyligen, från en person som tyckte att jag *överhuvudtaget* inte borde prata alkoholproblem eftersom jag *inte vet hur det är*. Eftersom jag är nykterist. Personen ifråga har emellertid missat en liten detalj: Eftersom jag i många år har bott ihop med en alkoholist, så vet jag precis hur det är. Kom dragande med vilket scenario som helst bara, tro mig: Jag. Vet. Precis. Hur. Det. Är.

Däremot har jag kanske litet svårt att beskriva hur det är. Att sätta ord på det. Till det som är svårast att förklara hör vilken *kraft* den som är beroende har att kämpa emot. Den kraft som gör alkoholists val så självklara, men samtidigt helt obegripliga och helt oförlåtliga för omgivningen. Den kraft som gör att en begåvad och älskad människa väljer bort sitt eftertraktade jobb. Sina vänner. Sin familj. Sina barn. Och så valet som kanske ter sig som det mest obegripliga av alla: Att man är beredd att avstå från alla former av kärlek, så att man kan fortsätta att dricka i fred. Det finns många författare som har

känt sig manade att försöka beskriva detta i litteraturen. På har lyckats. Men så läste jag författaren Klas Östergrens förord till nyutgåvan av Malcolm Lowrys klassiker "Under vulkanen" från 1947. Klas Östergren skriver *om huvudpersonens* förfall, rakt ned i ett alkohål, på ett sätt som gör att Valet plötsligt ter sig begripligt, även för den som aldrig stått vid den där korsvägen:

"...han blir ställd, som paralyserad inför det livsavgörande val han måste begå – mellan kärleken och döden [...] får en chans att yttra några ord, mer behövs inte för att allting skulle förändras, för att han skulle ingripa i sitt eget liv och öppna dörren till förlåtelse och försoning. Men tillfället går honom förbi, förspills liksom vid anblicken av ljusspelet bland glasen på en groggbricka. Har man inte insett det förut så är det dags att göra det nu – att mannen är ohjälplig, här finns ingen nåd, ingen omvändelse att hoppas på. [...] Det är drickandets logik. I en existens som är meningslös och absurd och outhärdlig, i alla fall för den som avstår från kärleken."

Den som avstår från kärleken för att välja drickandet behöver inte nödvändigtvis göra det *vid anblicken av ljusspelet bland glasen på en groggbricka*. Det kan räcka att veta att när middagen är lagad, barnens gypskläder packade, golven är dammsugna, alla jobbiga telefonsamtal avklarade, så kan man lägga sig tidigt och skylla på magkatarren och veta att ens allra bästa vän, den som aldrig sviker, nämligen en flaska Explorer vodka med det fina röda seglet på etiketten, ligger och väntar under tidningarna i nattgäsbordslådan. Eller, många år senare, när barnen inte längre behöver gypskläder och huset inte finns kvar och inte familjen heller och det inte finns några kvartssamtal att ringa eftersom jobbet inte heller finns kvar och magen inte klarar vodka längre, att då veta att det finns några Falcon folköl i garnkorgen under en stickning som inte gått framåt de senaste tio åren. Visserligen ljummen, men den går lättare att dricka då. Risken att kräkas blir mindre. *I en existens som är meningslös och absurd och outhärdlig*, men där det glimmar till i ljuset från en flaska Explorer eller Falcon.

Jag. Vet. Precis. Hur. Det. Är.

Jag behöver bara litet hjälp av Klas Östergren för att begripa det hela.

"Att man är beredd att avstå från alla former av kärlek, så att man kan fortsätta att dricka i fred."

Månadens bästa

SOMMAR Snart är det sommar. Sommarlov för barnen, en härlig tid för många. Men den kan lika gärna innebära två fruktansvärt jobbiga månader för alla utsatta barn, som till exempel lever i en familj med beroende. IOGT-NTO-rörelsen vill göra det möjligt för fler barn att få ett riktigt bra sommarlov. Läs mer på www.sommarlovatalla.nu.

Månadens värsta

ALKOHOL Sveriges bryggerier har under våren kört hårt med budskapet att det är dags att sänka alkoholskatterna rejält. Varför? Jo, "för att värna våra ungdomar". Ska man skratta eller gråta?

Vart vill du resa 2011-2012?

.....

Snart är det dags att planera för kommande års resande och då vill vi gärna veta vart du vill resa de närmaste åren. Nedan presenterar vi ett antal nya och gamla resmål som vi tror kan vara attraktiva.

Du kan påverka reseplaneringen

och valet av resmål för åren **2011-2012**, genom att sända in intresseanmälan nedan och ange vart du skulle vilja resa de kommande åren

VINN RESEPRESENTKORT!

Sänd in intresseanmälan före den 30/6 så deltar du i utlottning av SOBER-resors resepresentkort.

(OBS! Intresseanmälan är ej bindande)

Klipp här — — — — —

Intresseanmälan resmål 2011-2012

Jag/vi skulle vilja resa till:

- ☐ Andalusien ☐ Australien ☐ Argentina ☐ Baltiska länderna ☐ Borneo ☐ Botswana ☐ Bretagne o Normandie ☐ Cypern ☐ Cuba ☐ Brasilien ☐ Egypten ☐ Grekland ☐ Indien ☐ Irland ☐ Island ☐ Israel ☐ Japan ☐ Laos och Kambodja ☐ Kina ☐ Kenya ☐ Madeira ☐ Marocko ☐ Mongoliet ☐ Portugal ☐ Polen ☐ Riviera o Provence ☐ Rumänien ☐ Ryssland ☐ Skottland ☐ Sydafrika ☐ Sicilien ☐ Toscana ☐ Tanzania o Zanzibar ☐ Thailand ☐ Turkiet ☐ Vietnam ☐ Transylvanien ☐ Ukraina ☐ Ungern ☐ Hurtigruten ☐ London ☐ New York ☐ Paris ☐ Peking o Xian ☐ Rom ☐ Barcelona ☐ Berlin ☐ Istanbul ☐ Moskva
- Vandringsresa till: ☐ Madeira ☐ Italien ☐ Österrike ☐ Azorerna.

Andra resmål: (egna förslag)

.....

Namn.....

Adress

Tel.....

Postnr..... Postadress.....

Sänd in talongen före den 30/6 2010 till:
SOBER-resor, IOGT-NTO, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen.
Tel.031-26 53 30 Fax 031- 340 86 34,
E-mail:soberresor @ telia .com. www.soberresor.se

AUSTRALIEN 17 okt-5 nov

En resa till "Down-under" är en upplevelse utöver det vanliga. Du möter en kontinent med en variation som inte kan beskrivas utan måste ses.

Du får bl.a uppleva en unik natur vid Ayers Rock, långa sandstränder vid Stora Barriärrevet, djurlivet i Kakadu nationalpark, fartfyllda storstäder och vänliga människor.

ISLAND - "Sagornas ö" 12-17 sept

Upplev naturkrafternas och kontrasternas land, med aktiva vulkaner, stora glaciärer och heta källor men också dess historia, kultur och sagor. Under en vecka får du njuta av en unik kombination av säregen natur och mytomspunnen kultur

HURTIGRUTEN 24 – 30 augusti

På "världens vackraste sjöresa" mellan Kirkenes och Bergen får du njuta av ett omväxlande landskap, spännande djurliv och alla små byar som passeras under resan. Dessutom erbjuds du spännande utflykter såsom stadsvandringar, landskapsturer och naturupplevelser

Vill du veta mer om våra resor?

Kontakta SOBER-resor, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen, så sänder vi mer information.

E-mail: soberresor@telia.com

Tel. 031-26 53 30 Fax 031-340 86 34

www.soberresor.se

Gratis Office till föreningen

DATORER Techsoup, som nyligen lanserades i Sverige, är en internationell stiftelse som i samarbete med stora mjukvaruföretag som Microsoft, SAP och Cisco delar ut gratis programvara till frivilligorganisationer. Om din förening exempelvis behöver ett Officepaket eller två kan ni spara tusenlappar genom att ta kontakt med Techsoup.

Bakom lanseeringen i Sverige står Forum för frivilligt socialt arbete. Förutsättningen för att kunna söka donation är att organisationen varken är vinstdrivande, partipolitisk eller ställer krav på religiös tillhörighet.

– Fokus ligger på sociala organisationer, säger **Andreas Ericsson**, projektledare på Forum för frivilligt socialt arbete. Idrottsföreningar hamnar normalt utanför, om de inte arbetar med ett tydligt socialt uppdrag.

Andreas Ericsson menar att det finns stora pengar att spara på att registrera sig hos Techsoup.

– En mellanstor organisation kan spara upp till 95 procent av sina programvarukostnader. Det kan vara ganska mycket pengar som man nu kan lägga på bättre saker än på Officepaket till medarbetarna.

PIERRE ANDERSSON

Mer information:
www.techsoup.se

56%

av jordens folk är nykterister. I Sverige är samma siffra 10 procent. Det nykteristfattigaste landet är Danmark med sina 7 procent. Källa: FN

WFAD: NARKOTIKA BEKÄMPAS MED VÅRD

KONFERENS Narkotikamissbruk är en fråga om hälsa, mänskliga rättigheter och utveckling i världens länder. Inte om brott. Det var budskapet från några av världens främsta inom narkotikapolitiken när de samlades i Stockholm för konferensen World Forum Against Drugs, WFAD.

– Synen på narkotika som ett isolerat problem måste överges. Droger är en del av fattigdom, underutveckling, kultur, hälsa och trender i samhället, säger **Antonio Maria Costa**, chef vid FN:s kontor för narkotikafrågor UNODC.

Efter åtta år och med bara några månader kvar på sin post som en av de mäktigaste inom internationell narkotikapolitik har Costa en klar uppfattning om framtidens narkotikapolitik.

– Rätten till hälsa ska vara central. Fokus ska ligga på mänskliga rättigheter och att jobba emot fattigdom och oro i producent- och smugglingsländer. Det är det nya moderna sättet att ta sig an narkotikafrågorna, säger han och förklarar att diskussionen kring harm reduction och legalisering av droger är förbi.

FOTO: JOANNA WÄGSTRÖM

FN:s chef för narkotikafrågor Antonio Maria Costa var på konferensen World Forum Against Drug, WFAD, som anordnades i Stockholm för andra gången. Över 300 personer från 50 länder deltog i konferensen.

– Legaliseringsrörelsen är bara en vindpust. Vi har 192 medlemsländer och inget av dem ifrågasätter FN:s konventioner på narkotikaområdet.

Även USA har under Obamas administration med drogtsaren **Gil Kerlikowske** i ledningen lagt ner kriget mot knarket och för att fokusera på drogerna som en folkhälsofråga.

– Vi rör oss bort från att se på missbruk som ett brott. Missbruk är helt klart ett medicinskt problem som vi ofta har skickat till polisen, sade Gil Kerlikowske när han besökte Sverige för att delta i WFAD.

JOANNA WÄGSTRÖM

Mer läsning från WFAD:
www.accentmagasin.se

Antidrogkonferens med alkoholservering

ALKOHOL Vid mässan Drogfokus i Örebro i oktober kommer alkohol att säljas i Conventums bar. IOGT-NTO har försökt stoppa serveringen, utan resultat.

– Det är sorgligt att alkohol alltid ska serveras i alla sammanhang. Det här är ett tecken på den normalisering som pågår, säger IOGT-NTO:s ordförande **Anna Carlstedt**.

Mässan Drogfokus arrangeras av bland andra regeringens ANDT-sekretariat (alkohol, narkotika, doping, tobak), Örebro kommun och Statens folkhälsoinstitut.

Mässan har hållits årligen, tidigare under namnet Sverige mot narkotika, med middagsbjudning på kvällen. Varje år har alkoholförsäljning förekommit.

JOANNA WÄGSTRÖM

Skål för drogerna!

Socialt forum i Arboga bjöd på både lek och allvar

VERKSAMHET Kamratstöd, gemenskap och laganda präglade IOGT-NTO:s största familjearrangemang i år "Socialt Forum". Cirka 170 deltagare ur kamratstödet, varav ett 40-tal barn, samlades under aprils sista helg i Herrfallet utanför Arboga.

Här kunde man under förmiddagarna delta i seminarier om bland annat ledarskap, Huskuren och socialt företagande samt umgås och "leka" i den vackra miljön nere vid sjön Hjälmaren. Fredagen inleddes med taco-middag på kvällen.

Christer Allvin från Alingsås var en av många uppskattande deltagare.

– Här har man fått veta mycket om den sociala biten inom organisationen, vilket har varit lärorikt för mig som är ganska ny. Det är dessutom roligt att träffa andra kamratstödare och bygga nätverk, säger han och får medhåll av **Henrik Sjöshult**, som tycker att gemenskapen är fantastisk. Han gläder sig åt att lära känna nya människor och att delta i de olika familjeaktiviteterna; minigolf, paddling, boule och mycket annat.

– Hela arrangemanget är genomtänkt och bra ordnat, jätte-

Roliga familjeaktiviteter stod i centrum när Socialt Forum samlade medlemmar från hela landet en helg i april. Här skjuts en såphal tvålväg.

trevligt, konstaterar han nöjt.

NSF, scouterna, samt Junis-ledare, var på plats under lördagseftermiddagen för att arrangera gemenskapsfrämjande övningar ute i det fria. Vädergudarna var på deras sida: solsken och hyfsad temperatur. Deltagarna, både vuxna och barn, fick dela upp sig i grupper som med gemensamma krafter fick lösa diverse uppgifter. Bland annat att klättra högt i ett träd, ta sig igenom ett grovmaskigt nät, sätta ihop ett triangelkök och skicka

iväg en såphal tvålväg.

Övningarna väckte många skratt, fniss och kämpa-rop. De vuxna hade minst lika kul som barnen och nästan alla trotsade vårblåsten för att klara av hela banan. Efter en fikapaus blev det dags för egna val av aktivitet. 10-åringarna Albin och Adrian såg fram emot att paddla, medan många andra föll för boulen och minigolfen.

Till kvällen blev det stämningsfullt lägerbål på stranden.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Helt alkoholfritt till maten i Laxå

MAT & DRYCK Bodarne Restaurang i Laxå bevisar att det går att driva ett matställe utan att servera alkohol – här serveras inte ens lättöl. Accent har pratat med **Lennart Andreasson** och **Per-Olof Forsman** som driver stället.

Går det verkligen att driva en restaurang utan att servera alkohol?

Lennart: Ja, tydligen så går det. Vi har en alkoholfri profil som vi vill följa.

Hur började det här?

L: Eftersom vi båda har en bakgrund som missbrukare hade vi i början den här serveringen för att serva Erik Edin-stiftelsen i Laxå. Men så började vi fundera på om vi inte skulle vända oss till företagen i stan och erbjuda matservice.

Nu kommer det folk från alla håll?

L: Ja faktiskt. Från både kommunen, stora och små företag, organisationer och annat folk. Laxå Fiskeakademi har förlagt sina återkommande sammankomster hos oss, och de åter sin sill och sin surströmming utan att dricka snaps.

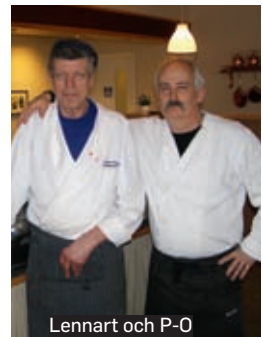
Men vad säger folk när de inte kan få en lättöl till maten?

L: På de två och ett halvt år som vi har drivit den här restaurangen så är det kanske fem gäster som frågat mig. Och när vi säger nej, så accepterar man det. Det skulle vara värre om vi vore en kvällskrog, då skulle folk nog klaga.

P-O: Ingen tar illa upp, de är så nöjda med sitt vatten och sin Loka.

Vad erbjuder ni istället?

P-O: Saft, mjölk, dricka och vatten.

Lennart och P-O
FOTO: KG MATSSON

Svenskar är rädda på krogen

ALKOVÄLD Varannan svensk har bevitnat eller utsatts för våld på krogen. Sju av tio har känt obehag på grund av fulla människor när de besökt en restaurang, diskotek eller liknande. Det visar en undersökning som Novus Opinion genomfört på uppdrag av IOGT-NTO.

Alkohol och våld går hand i hand. I sju av tio fall när någon misshandlas på krogen är antingen offret, förövaren eller båda alkoholpåverkade.

Enligt en ny undersökning

från IOGT-NTO har 46 procent av svenskarna sett eller utsatts för våld på krogen. Bland de som är yngre än 60 år har en majoritet blivit vittnen till våldet.

Sju av tio uppger att de har känt obehag på krogen på grund av fulla människor. Det är en ökning sedan förra årets undersökning då fyra av tio svarade att de känt obehag.

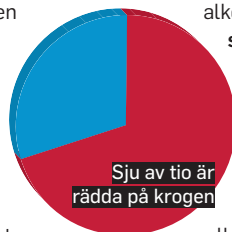
Bland de yngre åldersgrupperna

svarar tre av fyra att de känt obehag på grund av fylla på krogen.

– Krogvåld är nästan alltid alkovåld, säger **Anna Carlstedt** som är ordförande för IOGT-NTO i en kommentar. Så här höga siffror är inte okej, tanken är ju att det ska vara kul att gå ut.

Nio av tio tror att alkovåldet skulle begränsas om alkoholkonsumtionen minskade.

JOANNA WÄGSTRÖM

Nytändning för Älvdalens bio

FASTIGHETER Ombyggnaden av Älvdalens bioteater har varit kostsam. För att få verksamheten att gå runt är det nödvändigt att kommunen hyr lokalerna så mycket som möjligt, vilket de också gjort under de senaste åren. Så pass mycket att man 2007 lovade IOGT-NTO-föreningen att ingå ett avtal om garanterat årligt bidrag. Något sådant avtal har dock inte kommit till

stånd och i tisdags träffade ordföranden i föreningen Dagdroppen, **Sten Olsson**, arbetsutskottet på kommunen för att diskutera framtiden.

Mötet resulterade i ett löfte om att utnyttja lokalen ofta. Man lovade dessutom att sprida information om bioteatern till all verksamhet inom kommunen.

Sten Olsson är nöjd, trots att något konkret avtal inte ingicks.

– Förutsatt att kommunen håller sitt löfte innebär det här ökade inkomster och att vår bioverksamhet kan fortsätta. Med hjälp av våra hyresintäkter och de årliga 90 000 kronor som Älvdalens jordägarnämnd bidrar med bör vi få verksamheten att gå runt.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

”Att använda cannabis är som att ha 50 miljoner twittrare i hjärnan.”

Bertha Madras, professor vid Harvarduniversitetet, jämför knark med sociala medier på World Forum Against Drugs.

FOTO: JOANNA WÄGSTRÖM

Teemu Sulin, Stig Henriksson och Helena Skagerberg (ej i bild) tävlade för vänsterpartiet. De satsade stort och slutade på sista plats med minus tolv poäng.

VALET 2010

Fagerstapolitiker kämpade om droger

När IOGT-NTO i Fagersta bjöd in sina lokala politiker för att mötas i Drogkampen blev det en svettig match för deltagarna. Frågorna var svåra och det vinnande laget slutade på två poäng.

POLITIK – Det handlar inte om att ni ska kunna alla svar utan att vi på ett lättisamt sätt kan lyfta våra frågor, lugnade **Anders Karlsson** politikerna. Han är utvecklingskonsulent i Södermanlands, Västmanlands och Uppsalas distrikt och tjänstgjorde som frågeledare under kvällen.

Föreningen, som varje år anordnar en träff med de lokala politikerna, har för första gången valt att använda sig av spelet Drogkampen.

– Vi vill föra fram våra frågor och samtidigt höra var våra politiker står, säger **Ulla-Britt Pettersson** som är ledamot i styrelsen och en av eldsjälarna bakom arrangemanget.

Fyra lag deltog: Centerpartiet, Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Moderaterna. Varje

lag bestod av tre tävlingslystna politiker.

Allmänheten hade bjudits in via en annons i tidningen. Trots det var det glesare på åskådarlåktaren än på planen när tävlingen satt i gång.

Första frågeomgången handlade om brännvinshistoria, hur

många ungdomar som avstår från alkohol i nionde klass och tobaksprevention. Efter en snabb i hopräkning av poängen kunde Fagerstaföreningens ordförande **Bo Axelsson** konstatera att Centerpartiet gick upp i ledningen på minus ett poäng.

När första halvleken var avslutad och alla lag låg på minuspoäng konstaterade kommunstyrelsens ordförande vänsterpartisten Stig Henriksson att det var fruktansvärt svåra frågor.

Centerpartiet som haft en relativt stark start var positiva inför slutspurtan när det serverades kaffe och macka i pausen.

– Det är så roligt att klura på frågorna och man lär sig en hel del, säger **Elvy Paby** som tävlade för Centern.

Andra halvleken påminde till stor del om den första. Svåra frågor, mycket snack och mest minuspoäng till lagen. Moderaterna som var försiktigast när det gällde att satsa poäng gick segrande ur striden som det enda laget med pluspoäng.

JOANNA WÄGSTRÖM

Drogkampen. Frågesport om droger.

- ▶ Spelet Drogkampen har tagits fram av Länsnykterhetsförbundet Västra Götaland och är en frågesport om alkohol- och drogfrågor för politiker.
- ▶ Partierna tävlar i lag med tre till fem deltagare.
- ▶ Det är åtta frågeomgångar och varje omgång består av fyra frågor: två vanliga frågor, en fråga med tre svarsalternativ och en fråga där lagen får satsa poäng. Mellan ett och fem poäng kan satsas.

KÄLLA: LÄNSNYKTERHETSFÖRBUNDET

ALMEDALEN TORKAR UPP

Alkoholfri invigning och stopp för mingel. Inför årets politikerveckan i Almedalen har Gotlands kommun begränsat alkoholserveringen jämfört med tidigare år.

ALKOHOL – Vi vill markera att vi har en restriktiv syn på alkoholområdet genom att inte bjuda på alkohol under invigningen. Men det betyder inte att det rör sig om någon ny policy, vi gör så här i år, nästa år kan det se annorlunda ut, säger **Carolina Kallum** som är koordinator för Almedalsveckan.

Under förra årets politiker-

vecka restes det krav från bland andra IOGT-NTO och Feministiskt Initiativs talesperson Gudrun Schyman om att alkoholserveringen under Almedalsveckan borde stoppas. Uppmärksamheten tycks ha gett resultat.

Förutom den alkoholfria invigningen är det också totalstopp för rena mingel, frukost- och lunchbjudningar. Kravet är att någon fråga måste diskuteras för att ett arrang-

emang ska komma med i det officiella programmet.

– Det finns inga rubriker som är bara mingel men man kan ha ett seminarium med mingel, säger Carolina Kallum.

Enligt henne går det inte att totalförbjuda alkohol under politikerveckan eftersom varje arrangör är ansvarig för sitt eget evenemang. Men alla som serverar alkohol har granskats av kommunen och har fått tillstånd att göra det.

I vanlig ordning kommer kommunen att genomföra kontroller av alkoholförsäljningen.

– Vi kan inte gå ut och förbjuda andra att servera alkohol men så länge kommunen är värd kan vi ha vissa begränsningar.

JOANNA WÅGSTRÖM

Carolina Kallum

Skräckpropaganda från sajten Ring Roger som Diageo ligger bakom.

Diageo startar kampanj mot smuggelsprit

ALKOHOL I dagarna lanserar världens största alkoholtillverkare, Diageo, en kampanj i Sverige för att få ungdomar att köpa mindre smuggelsprit. Kampanjen som heter Ring Roger kommer att synas i teve, bio och på internet och rikta sig direkt till ungdomarna.

Diageo vill föra fram budskapet att smuggelsprit ofta är en del av den organiserade brottsligheten och på så sätt få ungdomar att avstå från att köpa smuggelsprit.

Ungdomens Nykterhetsförbund, UNF, är kritiskt till kampanjen och skriver i ett pressmeddelande att Diageo vill minska tillgången till den olagliga alkoholen så att de kan öka sin egen försäljning.

– Att alkoholindustrin ger sig på uppgiften att begränsa alkoholens skador och ungdomars konsumtion är inte bara konstigt, det är direkt skenheligt, säger UNF:s ordförande **Vidar Aronsson** i en kommentar.

JOANNA WÅGSTRÖM

BILDEN

FOTO: JOANNA WÅGSTRÖM

Dans mot droger. Dansgruppen Skies tog plats på scenen i Kungsträdgården i Stockholm när KRIS, Kriminellas revansch i samhället, anordnade Music Against Drugs i samband med den internationella konferensen World Forum Against Drugs. Socialminister Göran Hägglund invigde kvällen och flera artister, däribland Dogge Doggelito, Lazee och Denise Lopez, uppträdde.

200 000

barn är just nu soldater i arméer eller rebellgrupper runt om i världen enligt en uppskattning av Human Rights Watch. Många av dem är beroende av narkotika vilket försvårar rehabiliteringen avsevärt.

KOMMENTAREN

Alla är oskyldiga

När Röda Korsets kommunikationsansvarige Johan af Donner åtalades för att ha förskingrat 7,7 miljoner kronor gjorde han något som i dag är ganska ovanligt. Han erkände utan omsvep, bad om ursäkt och sa sig vara beredd att ta sitt straff. Ett straff som förhoppningsvis blir kännbart för denne uppenbart girige man som drabbats av både guldfeber och fartblindhet i jakten på lyx.

DET FINNS givetvis inga ursäkter eller förmildrande omständigheter. Det han har gjort är mycket fult. Men mitt i allt det fula och snikna kan jag ändå inte låta bli att tycka att det hedrar honom att han står för det han gjort. Kanske är det i hans fall ett

lismande försök att komma lindrigare undan, vad vet jag.

Men faktum kvarstår: han erkänner utan omsvep. Det är anslående i en tid när nästintill alla brottsmisstänkta konsekvent nekar till brott, även när de ertappas med handen i kackburken.

OCH SÅ HAR VI de riktigt upprörande fallen när en person misshandlas, ibland till döds, av ett gäng grabbar som alla skyller på varandra. Om de nu ens var där vill säga. De blånekar ynkygga och håller tummarna – ursäkta, jag menar långfingrarna – för att bevisningen inte ska räcka så att de går fria, vilket de emellanåt gör. Men hur fri är den som innerst inne vet att han släckt en annan människas liv, stulit, bränt, våldtagit, bedragit eller lemläst?

Visst, ingen vill sitta i finkan. Men hur kan man se sig själv i spegeln varje morgon när man vet vad man har ställt till med? Hur kan man gå ut i livet, trallande och nöjd, när man vet vad man har gjort? Själv hade jag nog hellre gjort som Johan af Donner och sagt att okej, jag har begått ett brott och jag tar konsekvenserna. För när straffet är sonat kan jag faktiskt gå ut i livet som en fri människa på riktigt.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN
REPORTER PÅ ACCENT

FOTO: MILJÖPARTIET

Vid Miljöpartiets kongress beslutade partiet att de ska verka för gårdsförsäljning inom Systembolagets struktur men samtidigt sa de nej till direktförsäljning av lokalproducerad alkohol direkt till kunder.

Miljöpartiet röstade för **gårdsförsäljning** – men är ändå emot

Miljöpartiet ska verka för att gårdsförsäljning av alkohol ska tillåtas, dock inte direkt till kunderna. Detta trots att de rödgröna lagt en gemensam motion till riksdagen om att gårdsförsäljning av alkohol inte borde tillåtas.

ALKOHOL – Jag blev jätteförvånad och besviken. Vår gemensamma syn inom det rödgröna är att gårdsförsäljning av alkohol ska fortsätta vara förbjudet, säger Vänsterpartiets riksdagsledamot **Egon Frid** som är ordförande i riksdagens nykterhetsgrupp.

Men enligt Miljöpartiets alkoholpolitiska talesman **Thomas Nihlén** är partiet fortfarande emot gårdsförsäljning av alkohol.

– Jag och partistyrelsen har inte ändrat uppfattning från den motionen. Bara risken att Systembolagets monopol kan komma att hotas av gårdsförsäljning gör att vi vill avstå från gårdsförsäljning, säger han.

Trots det beslutade Miljöpartiets kongress att Miljöpartiet ska verka för att inom Systembolagets struktur tillåta gårdsförsäljning av alkohol. Samtidigt röstade kongressen nej till direktförsäljning av alkohol till kund vid gårdarna.

Vad innebär det här?

– Vi vill hitta ett sätt att sälja egenproducerad alkohol inom Systembolaget, exempelvis genom att man kan beställa öl eller vin på gården när man är där och sedan betala och hämta på Systembolaget. Men man ska inte kunna köpa och ta med sig öl, vin eller sprit direkt från gården.

Frågan om gårdsförsäljning splittrar inte bara de rödgröna och Miljöpartiet.

Centerpartiet vill tillåta försäljning och presenterade nyligen gårdsförsäljning som en dröm för Sverige i en av sina valbroschyrer. Moderaterna är också för medan Folkpartiet inte har tagit ställning ännu. FP bestämde på sitt landsmöte att de skulle skjuta upp diskussionen tills den rättsliga prövningen av Finlands gårdsförsäljning är avgjord.

Kristdemokraterna är emot gårdsförsäljning men har valt att inte diskutera frågan formellt förrän utredningen är klar. Kommer utredaren fram till att försäljningen är förenlig med monopol kommer partiet att ansluta sig till sina vänner i alliansen i frågan.

Vänsterpartiet och Socialdemokraterna säger nej till gårdsförsäljning eftersom de ser den som ett hot mot Systembolagets monopol.

JOANNA WÄGSTRÖM

Miljoner till föreningen i Arnäsfall

VERKSAMHET För fem år sedan var IOGT-NTO Vårblomman i Arnäsfall utanför Ångermanländska Örnsköldsvik på vippen att avyttra sin fastighet och lägga ned verksamheten. Men ett antal nya medlemmar kom in i bilden och satte stopp för dessa planer.

Nu har verksamheten formligen exploderat och i maj blev det klart att föreningen får 5,3 miljoner kronor av EU-medel till ett socialt projekt, som totalt kommer att omsätta hela 14,5 miljoner. Projektet ska under två år ge 130 människor möjlighet till olika sysselsättningar, stöd och en aktiv fritid inom föreningslivet.

Den nygamla styrelse som valdes satte fart på verksamheten och arbetade bland annat fram visionsdokumentet Vårblomman 2005–2010. De viktigaste punkterna där handlade om att skapa verksamheter och möjligheter för barn, ungdom och vuxna som står en bit från samhället och därmed ge dem en möjlighet att leva ett rikt och fritt liv.

– En vision var att vi skulle ha tio anställda i föreningen, berättar avdelningens ordförande **Birgitha Landfors**. Nu har vi 50 anställda även om de flesta avlönas med samhällsmedel. Arbetet har inneburit att vi idag har ett stort förtroende inom kommunens olika instanser liksom inom

arbetsförmedlingen och försäkringskassan.

Det senaste halvåret har det arbetats hårt med att formulera den ansökan som nu beviljats.

FOTO: PRIVAT

Projektet. Ska hjälpa långtidsarbetslösa.

► Projektet vänder sig till dem som är långtidsarbetslösa och återfinns i fas 3, i Lyftet, har praktikplatser, är arbets-skadade med rehabiliterings-behov och till f.d. drogbero-ende som vill komma tillbaka till ett nytt liv.

► De 14,5 miljonerna ingår i en summa på 46 miljoner kronor till 13 projekt som ska genomföras i Jämtlands och Västernorrlands län. Pengarna anslås av Europeiska Socialfonden. I summan ingår nationell och regional med-finansiering.

– IOGT-NTO centralt har spelat den viktigaste rollen i arbetet, berättar Birgitha Landfors. De har lagt ner mycket arbete för att hjälpa oss och de har också gett oss ett lån under uppstarten av projektet.

– IOGT-NTO Vårblomman är projektägare, men verksamheten skall drivas tillsammans med hela föreningslivet inom kom-munen och det övriga delarna i samhället, fortsätter Birgitha Landfors och erkänner att hon är lite stolt över att som IOGT-NTO-medlem få möjlighet att driva ett så pass stort och betydelsefullt projekt.

Vad går då arbetet ut på mera i detalj? Birgitha Landfors berättar:

– Vårblomman har under många år arbetat med verksamheter för människor som haft det kämpigt och vi driver redan idag ett socialt företag med boende, byggverksamhet, hushållsnära tjänster, recycling m.m. på programmet. Nu ska en kraftig utökning ske och ca 130 personer kommer under två år att få jobb, praktik och utbildning, allt för att åstadkomma kompetensutveckling och skapa möjligheter för dem att finna en väg ut i arbetsli-vet. Bland annat ska vi starta ett eko- och hantverkscafé, där allt bröd ska bakas på stället.

OVE ANDERSSON

4 frågor

FOTO: RIKSDAGEN

Gårdsförsäljning av alkohol – en dröm för Centern

Fyra frågor till **Claes Västerteg**, riksdagsledamot för Centerpartiet, om gårdsförsäljning av alkohol – som Centern valt att lyfta som en av tre frågor i sin broschyr Ge drömmen en chans.

Hur viktig är drömmen om gårdsförsäljning för Sverige?

– Gårdsförsäljningen är viktig för att lyfta Sveriges landsbygd och företagandet där. Det är en av pusselbitarna för att skapa tillväxt.

Tror du inte att flera svenskar drömmer om att få ett jobb eller en stabil ekonomi?

– Det här är inte den enda broschyren som vi skickar ut. I den här har vi valt att lyfta gårdsförsäljningen som en av tre viktiga frågor.

Är gårdsförsäljningen en av de frågor som ni går till val på?

– Vi gick till val på den frågan redan förra gången. Det som har hänt sedan dess är att regeringen tillsatt en utredning för att se om det är möjligt. Vi vill vara tydliga och profilera oss i den här frågan. Vi vill helst att försäljningen ska kunna komma i gång så fort som möjligt.

Tror ni att gårdsförsäljningen som valfråga kommer att få folk att rösta på er?

– Annars skulle vi inte lyfta frågan. Det är många som är intresserade av det här.

JOANNA WÄGSTRÖM

JO godkänner drogtestar i skolan

JURIDIK När Brinellgymnasiet i Nässjö genomförde frivilliga drogtestar fick de skarp kritik av Skolverket som menade att testerna var olagliga. Nu går Justitieombudsmannen, JO, emot Skolinspektionen och ger skolan rätt.

Drogtesterna på Brinellgymnasiet har varit slumpmässiga, men det är bara de elever som anmält sig frivilligt till testerna som valts ut. Skolverket ansåg att eleverna ändå kunde känna sig tvingade att

delta och att testerna därför bröt mot grundlagen.

JO skriver bland annat i sitt beslut att det vilar ett stort ansvar på personalen på skolan att se till att alla tester som sker verkligen är frivilliga för att de ska vara lagliga.

När droges-terna infördes förra året med-förde de en stor

debatt. Gymnasiechefen Jan Andersson hoppas att fler elever ska delta i drogtesterna nu när JO bedömt att de är lagliga.

– Den här debatten har gjort att vi inte fått den uppslutning från eleverna som vi hade hoppats på. Men det här beslutet gör nog att fler elever går med i det här projektet, säger **Jan Andersson** till Sveriges Radio Jönköping.

PIERRE ANDERSSON

FOTO: YANIK CHAUVIN

De rödgröna vill höja skatten på alkohol

BUDGET I dag presenterar oppositionen sitt budgetförslag. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill bland annat höja alkohol- och tobaksskatterna.

Förslaget i skuggbudgeten från oppositionen innebär att skatterna på alkohol och tobak höjs totalt med två miljarder kronor. Effekten skulle bli att priset på en flaska vin som idag kostar 70 kronor höjs med 2,50 kronor och att en flaska sprit skulle kosta omkring 24 kronor mer än idag.

Ett paket cigaretter blir två kronor dyrare och en dosa snus ökar med 2,40 kronor om de rödgröna får bestämma.

PIERRE ANDERSSON

”När världens största sprit-tillverkare anlitar en reklambyrå för att göra en förebyggande kampanj finns det naturligtvis skäl att ställa sig frågande”

UNF:s förbundsordförande Vidar Aronsson i debattartikel om Diageos kampanj "Ring Roger".

FOTO: WAYNE RODDY

NY ALKOHOLSTRATEGI EN VIKTIG MILSTOLPE

ALKOHOL Världshälsoförsamlingen antog i slutet av maj en global alkoholstrategi. Strategin innehåller bland annat rekommendationer om att prisinstrument, begränsad tillgång och marknadsföring är viktiga verktyg för att minska alkoholskadorna.

Alkoholstrategin är Världshälsoorganisationen WHO:s första globala strategi någonsin om alkohol och har tagit flera år att mejsla fram.

– Stödet för strategin är massivt och visar på en större medvetenhet om alkoholens roll och om alkoholskadorna i världen, säger **Maria Renström**, samordnare i den svenska delegationen. Sverige har hårt drivit på för att strategin skulle tas fram.

Nu får WHO:s sekretariat i uppdrag att ta fram en plan för hur alkoholstrategin ska spridas och rekommenderas i nationella lagar runt världen.

Sven-Olov Carlsson, ordförande i IOGT International, var på plats i Genève vid beslutet.

– Det här känns jättebra. Stra-

FOTO: PAWEL FLATO

Alkohol är en utvecklingsfråga, säger folkhälsominister Maria Larsson.

tegin är en bra grund och pekar ut alkoholskador som ett stort problem i världen. Nu gäller det att gå vidare, säger han.

Också folkhälsominister **Maria Larsson** fanns på plats när beslutet fattades. Hon har på olika sätt varit inblandad i arbetet med strategin sedan förslaget väcktes av Sverige och andra nordiska

länder för några år sedan.

– Det är en milstolpe för världens folkhälsa att den nu antagits. Mycket av svensk restriktiv alkoholpolitik och erfarenheter finns med, en omfattande exemplarsamling för länder att välja ur för att minska alkoholskadorna.

Strategin handlar konkret om rekommendationer till länder för att minska alkoholskadorna på hemmaplan. Bland verktygen nämns en aktiv prispolitik, alkoholskatter, begränsning av alkoholreklam riktad mot unga, licensierade affärer eller detaljhandelsmonopol, reglerade öppettider, minimiåldergränser, tydliga alkohollagar.

– Men det handlar inte bara om drogberoendet som sådant, utan är också en utvecklingsfråga. Hade vi i Sverige inte haft nykterhetsrörelsen som organiserat människor i början av 1900-talet och fått ner superiet hade vi aldrig varit det välfärdsländ vi är idag, säger Maria Larsson.

SVEN LILJESSON/DRUGNEWS
OCH PIERRE ANDERSSON

Turister får lokalbefolkningen att dricka mer

ALKOHOL För många av västvärldens turister är semester i Asien och Afrika liktydigt med massor av alkohol, festande och sex. De normer som råder hemma sätts tillfälligt ur spel. Vad de flesta inte tänker på är att det beteende man visar upp utomlands, överförs till lokalbefolkningen och högriskkonsumtionen permanentas. I bland annat Thailand, dit fem miljoner turister, däribland svenskar, reser varje år, har turismen blivit den största inkomstkällan – på gott och ont.

En ny rapport, "Happy Hour från paradiset", från nätverket

Schysst resande, som bland andra IOGT-NTO, Ecpat och Fair Trade Center står bakom, visar att alkoholkonsumtionen i de länder dit vi reser ökar kraftigt.

– Turistbranschen vill att vi ska släppa loss och njuta på semestern. Samma argument använder alkoholindustrin, de går hand i hand, konstaterar **Sara**

Heine från IOGT-NTO, rapportens författare.

I alkoholens spår kommer ökat våld, sexuellt utnyttjande av minderåriga och prostitution. Enligt rapporten finns nästan ingen forskning eller statistik

kring alkoholkonsumtionen i turistländerna i Sydostasien, varför det är svårt att veta exakt hur mycket konsumtionen ökat. Klart är i alla fall att turismen har en tydlig inverkan på konsumtionsmönster och överförande av ny alkoholkultur.

Rapporten uppmanar till utveckling av alkoholpolicy i de länder som saknar en fungerande lagstiftning, researrangörer måste utbildas om den lokala alkoholsituationen och alkoholfria alternativ måste införas. Researrangörerna bör också informera resenärerna om sambanden mellan deras eget drickande och den lokala alkoholkonsumtionen.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Skärpta regler för alkohol och trafik införs i Italien

ALKOHOL Drogtester för alla som vill ta körkort och alkoholmätare på alla ställen som säljer alkoholhaltiga drycker. Det är några av nyheterna i den nya trafiksäkerhetslagen som är på gång i Italien, där senaten precis röstat ja till lagförslaget.

Den som vill ta körkort måste gå med på en drogtest, och dessutom ha ett intyg från sin husläkare om att han eller hon inte haft några missbruksproblem de senaste åren.

De första tre åren med nytt körkort gäller dessutom nollgräns för alkohol vid bilkörning, mot 0,5 promille som lagen normalt tillåter. Samma regler gäller för alla yrkesförare, som måste förnya sina körkort, och alltså gör

om drogtesten, var femte år.

Det blir förbjudet för alla lokaler att sälja alkoholhaltiga drycker efter klockan tre på natten. Dessutom får inte restaurangerna och barerna på motorvägen sälja starkare drycker än vin och starköl mellan klockan 22 och 6.

Alla lokaler som säljer alkohol måste dessutom ha en alkohol-

mätare, så att de kunder som vill ska kunna kolla sin promillehalt innan de sätter sig i bilen.

Den som får körkortet indraget, till exempel på grund av rattfylla, kan få tillstånd att köra ändå under några timmar varje dag, för att åka till jobbet eller köra barnen till skolan.

KRISTINA WALLIN

FOTO: MURAT GIRAY KAYA

FOTO: NICOLAS RAYMOND

USA:s krig mot knarket läggs ner

NARKOTIKA USA:s president Barack Obama vill lägga ner kriget mot knarket och har presenterat USA:s nya strategi mot narkotika. Från och med nu vill Vita Huset att narkotikafrågor ska ses som ett folkhälsoproblem.

Målsättningen i den nya strategin är att minska droganvändandet bland unga med 15 procent på fem år. Även drogrelaterade dödsfall och kroniskt missbruk ska minskas med 15 procent under samma tidsperiod.

I den nya strategin uppmannas bland annat sjukvårdspersonalen att börja fråga patienter om droganvändning vid rutinkontroller för att tidigare upptäcka missbruk.

Obamas administration vill också bryta kedjan där droger leder till kriminalitet, fängelse och mer droger genom att missbrukare och langare som grips av polis ska erbjudas vård.

Obama utökar budgeten för drogförebyggande arbete med tretton procent jämfört med i år till 1,7 miljarder dollar.

3,9 miljarder har avsatts för behandlingsåtgärder, det är en ökning med 3,7 procent. En del av pengarna ska användas för utbildning av primärvårdspersonal i hur man kan behandla ett missbruk innan det blir kroniskt.

Men trots att presidenten vill bemöta knarket som ett hälsoproblem fortsätter kriget till viss del. Budgeten för att bevaka gränserna och förhindra narkotikasmuggling till USA utökas med 2,4 procent till 3,7 miljarder.

Totalt satsar Obama 15,5 miljarder dollar under det kommande året på olika insatser.

JOANNA WÄGSTRÖM

Är substitutionsbehandling rätt väg att gå?

Antalet dödsfall som orsakats av Metadon ökar kraftigt. Mellan åren 2006 och 2008 ökade antalet dödsfall från 29 till 84 per år. Men 80 procent av de som avlidit var inte inskrivna i ett Metadonprogram. Det visar en studie från Karolinska Institutet. Samtidigt har Metadonprogrammet byggts ut kraftigt. Sedan 2005 har antalet inskrivna ökat från 858 till cirka 1700.

FÖR Björn Johnsson, docent i socialt arbete vid Malmö Högskola

"Det positiva är att behandlingen fungerar för väldigt många patienter. En stor majoritet får ett bättre liv än innan och en stor andel kan leva ett normalt liv.

Att behandlingen pågår under lång tid är ett problem men möjligheterna att sluta är små eftersom risken för återfall är stor. Det är jobbigt för de som ingår i programmen att gå på kontroller och lämna prover så många vill sluta.

En annan fördel med läkemedelsassisterad behandling är att du får vara kvar i behandling även om du tar ett återfall eller dras med ett sidomissbruk. I en drogfri behandling skrivs du ut om du tar ett återfall.

Men jag är på inget sätt motståndare mot drogfri behandling. Jag tycker att alla ska få välja den metod som passar dem bäst."

EMOT Christer Karlsson, ordförande i KRIS, Kriminellas revansch i samhället

"Att ge människor metadon och subutex är att hålla dem kvar i missbruket och hela det beteendet. Substitutionsmedicin är knark. Du skulle inte ge en alkoholist en liten sup om dagen.

Folk går hela livet i den här typen av behandlingar. Om målet var att personerna skulle bli drogfria så skulle inte jag ha någonting emot att de fick mediciner i några veckor. Men det här är bara att byta ut langaren till en läkare.

De här människorna lever i en dröm där de försöker intala sig själva att det handlar om medicin. Men de kommer ingenstans i livet, de blir en andra klassens medborgare som ingen vill anställa.

Grejen är att man inte vågar tända av, de går den enkla vägen. Men alla kan sluta. Det finns det hur många levande bevis som helst för."

Vänsterns parlamentariker Eva-Britt Svensson är kritisk till alkoholserveringen i Bryssel. "Men i Europa skrattar man och säger att vi svenskar är konstiga som varken vill supa eller ha prostituerade", säger hon.

Richard Alvin praktiserar som assistent åt miljöpartiets parlamentariker Carl Schlyter. "Det är konstigt att det serveras champagne mitt på dagen men det sitter i kulturen", säger han.

Accent i Bryssel:

ALKOHOLEN FLÖDAR I PARLAMENTET

Öl och vin till lunchen och cocktailparty på kvällen. Varje dag serveras det gratis alkohol i Europaparlamentet. Och enligt svenska parlamentariker är spritkulturen ett demokratiskt problem. TEXT OCH FOTO JOANNA WÅGSTRÖM

I en korridor i parlamentet i Bryssel står fyra servitörer med vita skjortor och svarta flugor vid ett par brickvagnar och håller upp champagne i glas. Det är cocktailparty. En rumänsk författare firas och så fort talen är avslutade ska de som stannat till i korridoren för att lyssna serveras något att dricka.

– Vi gör det här varje kväll, säger en av männen i vit skjorta medan han lägger champagneflaskor på kylning i en ishink.

Det är onsdag, en helt vanlig dag i parlamentet.

– Varje dag finns det gratis alkohol att dricka, säger miljöpartiets parlamentariker Carl Schlyter när Accent frågar om alkoholkulturen bland politikerna i Europaparlamentet.

Alkohol serveras i olika former med olika avsändare. I lunchrestaurangen säljs det öl och vin, i korridorerna anordnas det

mingel och cocktailpartyn. Men vanligtast är det att lobbyorganisationer bjuder på allt från enklare luncher på tu man hand med enskilda parlamentariker till stora fester.

– Jag får cirka 20 lunch- och middagsinbjudningar på en vecka. Det serveras alltid alkohol. Folk reagerar inte på om det finns alkohol på en tillställning utan snarare om det inte gör det, säger Carl Schlyter och berättar om när han gick på spritlobbyns årliga middag:

– När jag kom dit var det ett helt bord uppdukad med olika spritsorter. De serverade öl och vin till maten och när man skulle gå fick man en flaska sprit med sig.

Carl Schlyter ser alkoholkulturen i första hand som ett demokratiskt problem.

– Jag tycker att det är ett problem att alkoholen ses som självklar och att det dricks, även på luncher. På kvällstid har jag

sett folk som varit märkbart påverkade. Men det största problemet är demokratiskt. Det är bara de rika företagen och organisationerna som har råd att bjuda på middagar och luncher. Det blir en obalans i påverkanskraften.

RICHARD ALVIN SOM praktiserar som Carl Schlyters assistent i Bryssel har sparat de senaste veckornas inbjudningar.

Några exempel är: Världstuberkulosdagen som anordnas av en parlamentariker – avslutas med cocktailparty, kemiföretaget Lanxess paneldiskussion – avslutas med middag. Samt Malariadagen med bland annat Röda Korset och UNICEF som avsändare – serveras arbetslunch och middag på kvällen.

– Jag var på en grej som handlade om fattigdomen i världen, där serverades det champagne och snittar. Det är absurt att

"Det är bara de rika företagen och organisationerna som har råd att bjuda på middagar och luncher. Det blir en obalans i påverkanskraften."

CARL SCHLYTER

I Bryssel bjuds parlamentarikerna in till cocktailpartyn, mingel och middagsbjudningar av lobbyorganisationer och andra parlamentariker flera gånger per vecka. Alkohol serveras alltid.

man kan tala om fattigdom samtidigt som man dricker champagne, säger Richard Alvin.

I Bryssel finns det en öklubb, the European Parliament Beer Club, där ett sjuttio-tal parlamentariker är medlemmar, dock inga svenskar. På hemsidan skriver de att klubben tror på öl som en del av Europas arv och tradition och att deras syfte är att stödja den framtida tillväxten och stabiliteten för bryggerisektorn inom EU.

Klubben har sina möten i The Brewers of Europes hus som ligger i kvarteren runt parlamentet. The Brewers of Europe är en intresseorganisation för Europas nationella bryggeriföreningar. Sveriges Bryggerier är en av medlemmarna.

– Ölföreningen är ett exempel där parlamentarikerna sitter i knäet på industrin. Vi har en oerhört stark alkohollobby och de är väldigt aktiva, säger Vänsterpartiets

parlamentariker Eva-Britt Svensson och berättar att det även finns en intern vinförening i parlamentet.

– Man ser inte alkohol som en drog. Det ger en mycket tillåtande attityd som återspeglas i den politiska synen på alkoholen, säger hon.

Eva-Britt Svensson har sett flera exempel på parlamentariker som utvecklat ett alkoholmissbruk:

– Väldigt många som jobbar här har sitt hem och sin familj i andra länder och är ensamma på kvällarna. Det är inte ovanligt att anställda och ledamöter blir alkoholmissbrukare. Det är alltid så att ju högre tillgång desto högre konsumtion.

TILL SKILLNAD FRÅN de andra svenska parlamentarikerna kritiserar hon det faktum att politikerna dricker alkohol under arbetstid.

– Om en kassörska dricker vin på lunchen förlorar hon sitt jobb. Det är klart att man inte ska dricka på arbetstid.

Enligt folkpartisten Cecilia Wikström är det när parlamentarikerna packar sina pärmor och reser till Strasbourg som alkoholkulturen blir som synligast. Då bor samtliga på hotell och ingen har tillgång till spis och kan laga egen mat.

– I Strasbourg är det mycket sprit och där har jag sett folk berusade. Alla går ut för att äta middag när de är där, säger hon.

Socialdemokraten Anna Hedh vittnar också om en alkoholkultur där vin, öl och champagne serveras dagligen. Även om hon, precis som alla svenska parlamentariker som Accent har pratat med, själv aldrig går på den typen av tillställningar.

– Bjuder man inte på alkohol är det ingen som kommer. Det är den kultur som man har här. ■

FOLKNYKTERHETEN FIRADES I FLUNSÅS

Ida Mackado Sjögren som är sex år blev målad som en katt i ansiktet. Ansiktsmålningen var en populär aktivitet bland barnen.

På Kristi Himmelfärdsdagen firades Folknykterhetens dag runt om i landet. I Flunsåsparken i Göteborg blev firandet en folkfest. Sång, lotter, ansiktsmålning och klättervägg lockade hundratals besökare.

Till tonerna av Peter Lundblads klassiker "Ta mig till havet" inleddes för fjärde året i rad firandet av Folknykterhetens dag i Flunsåsparken.

Bosse Karlsson var konferencier och hälsade band som Spökligan och Silversystrar välkomna upp på scenen. Uppträdandena varvades med intervjuer av företrädare från några av de nykterhetsförbund som var med och arrangerade dagen.

VID IOGT-NTO:S, UNF:s och Junis tält ringlade en lång kö med barn under dagen. Det som lockade var ansiktsmålning. Ida Machado Sjögren, sex år, var ett av barnen som passade på att måla ansiktet.

– Det var kul att bli sminkad, sade hon efter att hon förvandlats till en katt.

Motorförarnas helnykterhetsförbund, MHF, bjöd också på spännande aktiviteter. De som ville fick prova att volta med en bil för att få se hur det känns när man blir hängandes i bilbältet.

MHF hade också ett bord där de visade hur mycket sprit olika alkoholdrycker innehåller. En lättöl innehåller exempelvis nästan två centiliter 40-procentig sprit, en bag-in-box med vin motsvarar en liter sprit.

– Det är många som blir förvånade över att det är så mycket, säger Lars-Olof Hedenäs från MHF.

Jan Linde från IOGT-NTO:s styrelse höll ett appelltal om att vuxna måste ta

ansvar och bry sig om barnen genom att inte dricka när de är med och inte heller köpa ut eller bjuda på alkohol.

– Vi måste skydda våra barn. Forskningen har visat att de barn som blir bjudna på alkohol hemma dricker mer, ändå finns det föräldrar som tror att de kan lära barnen att dricka, sade han.

FÖR TREDJE ÅRET i rad var temat för Folknykterhetens vecka alkovåld. I Flunsås stod Salam Kaskas från NBV och IOGT-NTO och delade ut flygblad med budskapet "Minska alkovåldet". Och runt om i landet anordnades aktiviteter för att väcka uppmärksamhet runt frågan.

Antalet anmälda misshandelsfall har ökat med 42 procent under en tioårsperiod, enligt Brottsförebyggande rådets statistik. I sju av tio fall av våld är alkohol inblandat.

Något som förbundsordförande Anna Carlstedt uppmärksammade i sitt apelltal som hon höll på Skansen i Stockholm.

– Våra politiker tror inte på forskningen som entydigt pekar ut alkohol och dess lättillgänglighet som orsaken till det ökade oprovocerade gatuvåldet på sena kvällar och nätter, sade Anna Carlstedt, rapporterar Drugnews.

TEXT OCH FOTO JOANNA WÄGSTRÖM

Folknykterhetens vecka

► Folknykterhetens dag har firats av nykterhetsrörelsen på Kristi Himmelfärdsdagen sedan 1925 i Sverige.

► I år arrangerades aktiviteter av de olika nykterhetsförbunden i hela Sverige. Allt från flygbladsutdelning, teater och korvgrillning till ritualmöten anno 1920. 200 olika evenemang på 100 orter är en uppskattning av antalet aktiviteter i IOGT-NTO:s regi.

► Årets tema var alkovåld.

► Sedan 2003 har Folknykterhetens dag utökats och nu pågår det aktiviteter under hela veckan varpå veckan har kommit att kallas Folknykterhetens vecka.

Nyktra föräldrar – *nyktra barn?*

Tonåringar som bjuds på alkohol hemma dricker mer, visar forskning. I hem där föräldrarna inte dricker är det här förstået inget problem, nolltoleransen är självklar. Men nyktra föräldrar innebär inte automatiskt nyktra barn. Accent har träffat fem nyktra föräldrar som på olika sätt har präglat sina barns inställning till alkohol.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **MARC FEMENIA**
FOTO DENNA SIDA **JEAN SCHEIJEN**

Nyktra föräldrar – nyktra barn?

Kajsa

19 år
Au pair i Frankrike

Gunilla

50 år
Trafikingenjör

Jan-Ove

51 år
Miljökonsult

Nyktra föräldrar – nyktra barn

Jan-Ove och Gunilla: "Vi har visat oss själva som exempel"

För Jan-Ove och Gunilla Ragnarsson i Linköping har ordet förtroende gått som en röd tråd genom hela deras föräldraskap. I dag är döttrarna vuxna och mer eller mindre utflugna. Kajsa är 19 år, Jenny 22 och Anja 24. Alla tre är nykterister, precis som sina föräldrar.

"JAG KAN FORTFARANDE känna mig förvånad över att alla tre valde att bli nyktra. Jag hade nog trott att åtminstone en av dem skulle dricka lite grann. Men det hade inte varit något nederlag i så fall. Det är ju deras val, så länge det inte går överstyr, konstaterar Gunilla som i likhet med Jan-Ove har varit nykter sedan tonåren. De träffades via UNF och har hållit ihop sedan dess. Genom åren har de varit mycket aktiva inom nykterhetsrörelsen och haft olika förtroendeuppdrag.

– Jag tror att vårt engagemang och våra värderingar präglat våra döttrars val. Vi har knappast förväntat oss att flickorna skulle feta med mängder av alkohol. Förväntar man sig att barnen kommer att dricka, kanske för att man själv gjorde det som tonåring, så är risken större att de faktiskt gör det, tror Jan-Ove och får medhåll av Gunilla.

HON BERÄTTAR ATT barnens tonårspenod var ganska lugn. Ingen av flickorna hade något svårt tonårsuppror. Tur eller skickliga föräldrar?

Gunilla skrattar.

– Klart att vi har haft tur. Att flickorna är lugna och ordentliga och det är ju inte enbart vår förtjänst utan handlar också om deras egen medfödda karaktär och förhållningssätt. Men jag tror att vårt öppna samtalsklimat hemma, att vi har kunnat prata om allt, och att vi visat flickorna förtroende att kunna ta egna beslut, har bidragit till att det gått så smidigt. Vi har aldrig talat

Föräldratips. Jan-Ove och Gunilla

- ▶ Var tydliga med var ni står och vad som är rätt och fel
- ▶ Var konsekventa
- ▶ Inga lögnar
- ▶ Visa förtroende
- ▶ Ha tydliga och begripliga regler hemma

om för dem vad de ska göra, utan visat oss själva som exempel. Vi har varit tydliga med var vi står och förmedlat det på ett konsekvent sätt. I dag har flickorna själva skapat sitt engagemang för de här frågorna.

ATT VISA SINA tonåringar förtroende och att man litar på dem är väldigt viktigt menar Gunilla och Jan-Ove. Flickorna har fått vara ute och feta – men har alltid knackat på sovrumsdörren när de kommit hem och berättat att "nu är jag hemma".

– Vi har inte frågat "har du druckit?" utan "har du haft kul?" säger Gunilla och fortsätter:

– Det handlar om att man visar att man bryr sig och ser sina barn. Vi har alltid ställt upp med skjuts om det blivit sent och det har aldrig varit något tjafs om det. Vi har också krävt att om man blir sen så ringer man! Jag tror att om man bygger en relation på öppenhet och förtroende så känner man av om något är fel. Vi har alltid pratat med varandra i vår familj. Däremot vill vi inte vara kontrollerande och straffande föräldrar. Det här med förtroende är något man måste börja med tidigt. Det bygger på att man väljer att lita på sina barn. Då tror jag också att risken för destruktiva beteenden minskar.

EN "MOROT" HAR familjen Ragnarsson dock använt sig av i ambitionen att få döttrarna att tänka en extra gång innan de tackar ja till alkohol.

– Varje dotter har på sin 13-årsdag fått 10 000 kronor som satts in på ett sparkonto. Om de på sin 18-årsdag inte har smakat alkohol eller andra droger har de pengarna i sin hand, säger Jan-Ove.

Yngsta dottern Kajsa säger att hon än så länge inte rört pengarna, de ska sparas ett tag till. Men visst är hon glad att ha dem! Att vara nykter är inget hon funderar på till vardags, utan en självklarhet. Det har sina fördelar när hon är ute på krogen. Då är det hon som får köra kompisarna hem. Säkert har det underlättat att de äldre systrarna också är nyktra. På så vis har hon bara "glidit med". Anja, den äldsta, testade UNF som ett av flera fritidsintressen – och fastnade. Hon banade vägen för de andra och visade att man kan ha kul utan alkohol.

– Barnen har också hängt med till alla kongresser under alla år och haft jätteroligt där. Vill man få med barnen i nykterhetsrörelsen så är kongresserna ovärderliga, anser Jan-Ove. ■

"Jag kan fortfarande känna mig förvånad över att alla tre valde att bli nyktra."

GUNILLA

Nyktra föräldrar – nyktra barn?

Kim

19 år
Vill jobba med
människor

Kenneth

54 år
Föreståndare
på Hassela

Nyktra föräldrar – barn som dricker

Kenneth: ”Jag har aldrig moraliserat över alkohol”

Kenneth Engström är ensamstående pappa till tre vuxna döttrar, Jessica, Madelene och Kim. Alla tre är utflugna och alla tre har valt att dricka alkohol, trots att både mor och far är nyktra.

KENNETH, SOM ARBETAR som föreståndare på Hassela behandlingshem utanför Hudiksvall, blev nykter 1994. Då hade han ett mångårigt alkoholmissbruk bakom sig. Han debuterade relativt sent, men när han väl smakat var han fast. Han vågade mer, tyckte att självförtroendet ökade.

Med en alkoholiserad pappa var förutsättningarna förstas usla. Han drack periodvis häftigt under sina två äktenskap och under sina äldsta döttrars uppväxt. Barnens mor tog också återfall. Tills yngsta dottern Kim, som i dag är 19 år, var fyra år drack Kenneth. Men sedan kom beslutet att aldrig mer supa.

– Jag hade nått botten och ville förändra mitt liv. Jag utbildade mig till lärare och fick jobb på Hassela, berättar han.

KIM BODDE HOS sin pappa varannan helg och de två utvecklade starka band. Kim berättar att hon inte har några minnen av sin pappa som full. Det hon snarare har med sig från sin uppväxt, både hemma hos mamma Ulla och hos pappa, är den totala frånvaron av alkohol.

– Det har aldrig funnits alkohol hemma på middagar eller vid högtider, inte så länge jag kan minnas. Mamma har varit direkt rabiat i sin inställning. Men vi har haft jättetrevligt ändå. Det har känts helt självklart och har säkert bidragit till att jag inte har varit så intresserad av alkohol, säger Kim, som fram till sextonårsåldern tog avstånd från alkohol och funderade på att bli helnykterist som sina föräldrar.

Men under gymnasiet ville hon ändå prova och i dag dricker hon då och då, när

hon är ute med kompisar och fester. Men hon poängterar att det sällan blir några större mängder.

– Jag är väl medveten om att min familj i flera generationer har drabbats av alkoholism och att jag har en ökad sårbarhet, så jag är väldigt vaksam. Jag dricker aldrig när jag är ensam eller när jag är ledsen, utan bara i festliga sammanhang. Men visst händer det att jag känner att jag måste ”dricka upp” det jag har köpt. Och ibland upplever jag att jag vågar mer med lite alkohol i kroppen. Fast jag är inte särskilt rädd att det ska gå över styr. Jag har koll.

KENNETH NICKAR instämmande.

– Jag har aldrig moraliserat över det här med alkohol. För mig har det varit mina barns val att dricka och jag dömer ingen. Men givetvis har jag gjort vad jag har kunnat för att få dem att förstå vad de ger sig in på och att det kan få allvarliga konsekvenser. Jag har pratat mycket med dem om min egen bakgrund, utan att dramatisera alltför mycket. Jag har också som princip att aldrig köpa ut åt mina barn och ingen av dem har fått dricka hemma hos mig före arton års ålder.

”Jag är väl medveten om att min familj i flera generationer har drabbats av alkoholism”

KIM

Föräldratips. Kenneth

- ▶ Prata om dina egna erfarenheter
- ▶ Nolltolerans mot alkohol hemma fram till 18-årsdagen
- ▶ Berätta om släktens genetiska arv
- ▶ Våga visa känslor
- ▶ Moraliserar inte kring alkohol

– Nej, jag skulle aldrig komma på tanken att dricka med mina föräldrar, inflikar Kim.

– Jag tror också att jag, genom att det inte funnits alkohol hemma, har lyckats visa barnen att man kan ha kul utan alkohol. En annan skillnad jämfört med mitt eget barndomshem är att vi pratar öppet om våra känslor. När jag växte upp skulle man ta sig i kragen och inte gråta. Det tror jag bidrog till att jag började dricka, jag fann tröst i spriten. Hemma hos oss får man vara svag och ledsen. Det är bättre att gråta en skvätt än att ta sig ett glas som tröst.

KENNETH SÄGER ATT han aldrig varit orolig för Kim. Han ser att hon har fått helt andra förutsättningar än han själv hade som ung – och att hon förvaltar dem väl och med sunt förnuft. De andra döttrarna har haft några vilda perioder, det medger han, men nu är bågge stadgade och har barn.

– Jag är jättestolt över mina döttrar och är ganska övertygad om att ingen av dem kommer att hamna i något missbruk. Genom att ha nära och varma relationer, våga visa känslor och prata om alkoholismen som finns i släkten tror jag att de har de bästa förutsättningar att klara sig bra i livet. ■

Nyktra föräldrar – nyktra barn?

Norea

11 år
Går i skolan.

Moa

24 år
Pluggar till musikhögskola i Stockholm.

Lena

48 år
Arbetar som förskollärare på samma Waldorfskola som Conny. Driver teater i Junis.

Conny

51 år
Arbetar som gymnasielärare på en Waldorfskola.

Emil

21 år
Arbetar inom Försvarsmakten. Bor i Linköping.

Nyktra föräldrar – barn som dricker

Conny och Lena: ”Man kan ha roligt utan alkohol”

Att vara nykter förälder betyder inte nödvändigtvis att barnen blir nyktra. Det vet Conny och Lena Appleby från Ljungsbro i Östergötland. Deras tre äldsta barn, Moa, 24, Anton, 23 (som inte medverkar i intervjun) och Emil, 21, har alla valt att börja dricka.

EMIL BERÄTTAR ATT han dricker mest för att nykterheten innebär ett utanförskap han inte orkar stå upp för just nu. Men han understryker att han dricker allt mer sällan och då i små mängder. Han tränar och vill inte förstöra sin kropp. Och när han en dag blir pappa tänker han avstå helt.

– Jag inser hur skönt det har varit att få växa upp i ett nyktert hem. Jag vill ge mina barn samma uppväxt, säger han och får medhåll av sin syster Moa, som under åren efter 19, då hon alkoholdebuterade, har växlat mellan medlemskap i UNF och festande. Att dricka har för henne inneburit en stor inre konflikt. Nu lutar hon åt att bli nykter igen.

– När jag fyllt arton berättade jag för mina föräldrar att jag funderade på att börja dricka. De har ju sin ståndpunkt, men sa att det var mitt eget beslut. För mig var det mycket en revoltgrej, jag flyttade till Stockholm och fick nya kompisar. Allt var nytt och spännande. Men visst kände jag samvetsqual. För mig är det här en jättestor fråga. Jag hade ju under många år varit Junisledare och medlem i UNF.

– Du ville ha vår välsignelse, men den kunde vi ju inte ge. Däremot respekterade vi ditt beslut, även om vi tyckte det var tråkigt, säger Conny som kände sig hedrad över Moas önskan att prata om sina funderingar.

– Visst hade vi gärna sett att alla våra barn blivit nyktra. Men bara om beslutet kommit inifrån dem själva. Vi har aldrig moraliserat eller förbjudit. När de är myndiga bestämmer de själva. Och jag är

övertygad om att våra värderingar ändå har präglats dem. De alkoholdebuterade sent och är väldigt medvetna om vad de gör och var gränserna går. Vi har kanske inte haft några alkoholpolitiska diskussioner hemma, men har genom att vara oss själva visat att man kan ha roligt utan alkohol. Vi har ett helhetstänk som inte bara handlar om alkoholförbud före arton, utan om miljö, moral, normer och regler som genomsyrar allt vi gör, säger Lena, som själv festade mycket under ungdomsåren, fram tills hon träffade Conny på ett UNF-läger. Till skillnad från Lena växte han upp i ett nyktert hem. 1983 blev hon helnykter och drygt tio år senare drog hon igång en Junisklubb i Ljungsbro.

– **EFTERSOM JAG SJÄLV** drack som ung har jag nog varit mera ”på” när det gäller barnen än Conny. Jag luktar och frågar. Vi har alltid åkt och hämtat efter fester. Conny lutar på dem och har inte samma farhågor som jag. Han tog för givet att de inte skulle dricka före arton, eftersom han själv aldrig druckit. Jag var inte lika tvärsäker.

– Berusade pojkar kan lätt råka i trubbel, säger hon, men poängterar att nu när de stora barnen är utflugna har hon släppt den akuta oron.

Föräldratips. Conny och Lena

- Var tydlig med dina värderingar
- Gör det ”svårt” att dricka genom att hålla koll: ring, lukta, åk och hämta
- Prata med varandra, visa förtroende
- Nolltolerans mot alkohol före arton års ålder
- Om fyllan är framme: bli arg, men stöt inte bort utan stötta och prata

”Visst hade vi gärna sett att alla våra barn blivit nyktra. Men bara om beslutet kommit inifrån dem själva.”

LENA

Familjen Appleby har som ”lockbete” lovat alla sina barn ett körkort om de håller sig borta från alkohol fram till 18 års ålder. Moa fick sitt. Men Emil drack sig full som 17-åring och fick därmed bekosta sitt eget körkort.

– Det är viktigt att vara konsekvent, konstaterar Conny, men tillägger med ett leende att de inte gjorde någon jätteaffär av Emils första fylla.

– Han var sin egen domare och mådde fruktansvärt dåligt. Och man älskar ju sina barn oavsett.

– Det värsta var att jag svek mammas och pappas förtroende, jag hade världens ångest över det och bröt ihop, berättar Emil.

Barnen är eniga om att föräldrarnas värderingar har påverkat dem. Moa menar att nykterheten har haft en jättestor inverkan på hennes liv, som ju på många vis har levts inom nykterhetsrörelsens ramar. Emil å sin sida upplever sig ha ett annat synsätt på alkohol än kompisarna.

– Jag vet att det inte är bra för kroppen, jag tänker efter mer innan och dricker måttligt. Numera känns inte festandet så kul längre och det lutar mer och mer åt nykterhet för min del. ■

FOTO: MAGNUS LAUPA

Sven Bremberg,
expert vid Statens
Folkhälsoinstitutet

”Barn som får dricka med sina föräldrar dricker mer alkohol själva”

Barn som får dricka alkohol tillsammans med sina föräldrar alkoholdebuterar tidigare och löper större risk att hamna i missbruk än barn som inte får smaka alkohol hemma.

Det visar en färsk forskningsgenomgång som Folkhälsoinstitutet gjort. Genomgången motsäger därmed tanken att ungdomar kan ”lära sig” att dricka på ett ansvarsfullt sätt av sina föräldrar.

– Vi har sammanställt olika forskningsresultat och studier som gjorts under flera år och resultatet är entydigt. Barn som får dricka med sina föräldrar dricker mer alkohol själva, säger Sven Bremberg, expert vid Statens Folkhälsoinstitutet.

I SVERIGE ÄR det vanligast att ungdomar dricker tillsammans med vänner, men i vissa länder, som Nederländerna och Australien, ges föräldrar rådet från myndigheter att dricka tillsammans med sina barn. Föreställningen är att de då lär sig att dricka måttligt och att man avdramatiserar alkoholen. Den här tanken förekom-

mer även bland svenska föräldrar. Nästan varannan förälder har låtit sin 15-åring dricka alkohol i hemmiljö, visar en ny studie från Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

– Men mönstret är tydligt. Barn som bjuds hemma får fler alkoholproblem och risken för psykisk ohälsa och andra typer av skador ökar. Att bjuda sina minderåriga barn på alkohol uppfattas av barnen som att det här med alkohol är tillåtet och ofarligt och då släpper spärrarna även utanför hemmet, konstaterar Sven Bremberg.

STRIKTA REGLER OCH normer hemma vad gäller alkohol gör alltså att ungdomar alkoholdebuterar senare, dricker mindre totalt sett och är mindre benägna att utveckla ett missbruk. Forskning visar också att den i särklass viktigaste faktorn för att hindra barn från att börja dricka i förtid är nolltolerans mot alkohol före arton års ålder. Detta oavsett om föräldrarna är nyktra eller ej. Att bara vara nykter utan att tydligt markera ett förbud mot alkohol före myndig ålder är alltså inte tillräckligt. ■

Unga och alkohol. Färre dricker i dag

- ▶ Drygt 60 procent av niondeklassarna uppger att de dricker minst en gång i månaden. Bland 17-åringarna är siffran drygt 80 procent.
- ▶ Andelen som dricker är lägre i dag jämfört med för tio år sedan.
- ▶ Bland 15-åringarna har 40 procent av pojkarna och 50 procent av flickorna fått smaka alkohol hemma.
- ▶ 25 procent av 17-åringarna får ta alkohol hemifrån med föräldrarnas goda minne
- ▶ Varannan förälder har låtit sin 15-åring smutta/smaka på vin vid högtider
- ▶ Var fjärde femtonåring intensivkonsumerar alkohol minst en gång per månad
- ▶ Starköl är den dominerande alkoholtypen bland unga
- ▶ 40 procent av 15-åringarna dricker inte alls. 20 procent av 17-åringarna dricker inte alls.

Utblick

Om verksamheten på
IOGT-NTO-rörelsens
Internationella
Institut 2009

PG 90 04 63-1
BG 900-4631

Gatuläraren Shafi (till höger) från VCDF tar kontakt med två mammor och barn som lever på gatorna i Mae Sai. Många är flyktingar från Myanmar/Burma. BILD: JOHAN BENGSSON.

En tävlan om barnen

Priset för ett barn på gatan är 100 baht (23 kronor). I gränstrakten mellan Thailand och Burma/Myanmar pågår en tävlan om barnen. VCDF mot sexindustrin.

THAILAND Nok är en glad fyraåring. Hon föddes i en fattig familj som tillhör Ahka-folket i Burma/Myanmar, något som gör henne statslös. Nok var inte ens ett år då hon började tigga på gatorna tillsammans med sin mamma. Hennes sju systrar och bröder jobbar på karaokebarer eller gaybarer, kända för att bedriva prostitution med minderåriga. I ett desperat behov av pengar sålde Noks mamma sin tvååriga dotter till en människosmugglare för mindre än 20 dollar.

Den thailändska organisationen VCDF (The Volunteers for Children's Development Foundation) jobbar med att söka upp mammor och barn som lever på gatorna i gränstrakterna till Burma. På volontärernas vita tröjor står det "Street teachers" – gatulärare, som pratar med mammorna som tigger ihop pengar, ofta för att bekosta ett opiummissbruk. VCDF:s grundare Khru Naam är en av

dem som delar ut mediciner och försöker ta reda på barnens tillstånd, och övertyga mammorna om att ta emot hjälp.

Nok befriades ur det inlåsta rummet av sin syster, och återfördes till mamman. Noks syster hade fått kontakt med VCDF, som gett henne möjlighet att för första gången i livet gå i skolan. Efter att ha finkammat gatorna i Mae Sai hittade VCDF:s medarbetare till slut även Nok, som var svårt sjuk. Idag bor Nok på barnhemmet i Chiang Saen där hon går i förskola. Nok tycker om att låna hårspännen från de äldre flickorna, och stå och beundra sig själv i spegeln.

VCDF:s barnhem ger de utsatta barnen en möjlighet att komma ifrån gatan. Nästan alla tillhör olika bergsfolk som varken har medborgarskap i Thailand eller Burma/Myanmar. På barn-

hemmet rustas barnen för ett så gott liv som möjligt i Thailand, bland annat får lära sig thai vilket kan öka chansen att få ett jobb.

Champ, sju år, skickades ut att tigga av sin mor, så snart han hade lärt sig att gå. Fick han inte ihop tillräckligt med pengar, väntade stryk. Som sexåring fick han kontakt med en man som sålde metamfetamin, och snart smugglade Champ droger över gränsen åt mannen.

Målet är att få mammorna att bli bättre mödrar för sin barn. Där är drogfriheten en viktig del. Medan barnen får chansen till en trygg tillvaro på barnhemmet, erbjuds mammorna rehabilitering på VCDF:s drop-in-center i Mae Sai.

Idag njuter Champ av sitt nya liv på barnhemmet. Han tycker om att klippa gräs, lära sig engelska och thai. Nästa år ska han börja i vanlig skola.

Idag njuter Champ av sitt nya liv på barnhemmet. Nästa år ska han börja i vanlig skola.

Fotnot: Artikeln baseras på verkliga berättelser som finns att läsa på www.yourbuddies.org. Med hjälp av bland annat insamlade pengar från kampanjen Världens Barn kan VCDF ge de utsatta barnen stöd.

Bibliotek till flyktingläger

SRI LANKA Att besöka ett bibliotek kan vara ett sätt glömma det hemska man varit med om. Det menar en av låntagarna i de 13 bibliotek som har uppförts i flyktinglägren i Manik Farm i Vavuniya, Sri Lanka. Här hamnade

300 000 internflyktingar efter den lan-kesiska regeringens offensiv mot gerillan LTTE våren 2009.

IOGT-NTO-rörelsens spontanaktion resulterade i att bibliotek uppfördes i lägren, där flyktingarna var strängt bevakade av militär som såg till att ingen kunde ta sig ut.

Morten Lønstad, är generalsekreterare i Forut, IOGT-NTO-rörelsens samarbetspart i Sri Lanka. Han menar att insatsen för barn i lägret är oerhört viktigt för att bearbeta trauman.

– En mor berättade att hennes tre barn var flitiga besökare på biblioteket. Tack vare att biblioteket var utrustat med böcker i olika ämnen och för olika årsklasser, slapp barnen att få sin utbildning avbruten.

Forut har mobiliserat ungdomar som själva bor i lägren, för att sköta biblioteken varje dag.

K Mathanakumary är på biblioteket varje dag och organiserar aktiviteter för ungdomar och andra. FOTO: FORUT SRI LANKA.

Vision

för IOGT-NTO-rörelsens internationella institut

VÅR VISION är en värld som präglas av demokrati, tolerans, rättvis resursfördelning och jämlikhet. En värld där alkohol, narkotika och andra droger inte hindrar mänsklig välfärd och trygghet.

VÅRT UPPDRAG och ansvar är att förmå och ge stöd till relevanta aktörer för minskat bruk av alkohol och andra droger i utvecklingsländer och att därigenom bidra till en demokratisk utveckling och minskad fattigdom.

Botemedel mot global baksmälla

Hindren för utveckling är många. Ett av dem är alkohol.

UTVECKLINGSARBETE Joseph i Kampala, Uganda, vet att gemenskapen på gatan handlar om att dricka och röka marijuana tillsammans.

Kvinnorna på teplantagen Brunswick Estate i Sri Lanka vet hur det känns efter en dag med hårt arbete, ta hand om hem och barn och att sedan få stryk av sin berusade man.

Ry Chan, överhuvud i by nr 5 i Phnom Penhs utkant har sett vad alkoholindustrins aggressiva reklam leder till:

– När människor utlovas lyx, vinna bilar, eller bli populär genom att dricka öl, ökar såklart drickandet. Då ser vi också att våld i familjer och bråk mellan männen i byn ökar.

Om man tar på sig "alkoholglasögonen" träder snart en tydlig bild fram. En mäktig alkoholindustri som vill skapa nya konsument, gärna kvinnor och ungdomar. Barn som blivit föräldralösa på grund av fattigdom, hiv eller missbruk, och som själva hamnar i en tillvaro där droger blir ett sätt att fly. Fa-

Här är inte längre alkohol-företagen välkomna att sätta upp sin alkohol-reklam.

miljer som knappt har mat för dagen, men där mannen är fast i ett beroende och spenderar hela sin inkomst på alkoholen.

Alkoholen blir till hinder för utveckling; den hindrar enskilda individer att utvecklas och till fullo ta tillvara

sina möjligheter, hindrar byar, folkgrupper och hela samhällen att ta sig ur fattigdom.

Viljan att röja undan dessa hinder är det som genomsyrar samarbetet mellan IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut och organisationer i Tanzania, Burundi, Kenya, Uganda, Thailand, Burma/Myanmar, Laos, Kambodja och Sri Lanka. Från global nivå till lokala byar sprids kunskap om exempelvis hiv/aids, våld i hemmet och fattigdom, och vilket samband alkoholen och andra droger har med detta. Arbetet handlar också om att påverka politiker och andra makthavare, och att stimulera människor att ta ställning.

Och i by nr 5 har invånarna lärt sig att se igenom alkoholindustrins trick. Här är inte längre alkoholföretagen välkomna att sätta upp sin alkohol-reklam.

En kvinna från byn Huaei Pwo Lye i nordvästra Thailand. Tack vare invånarnas engagemang är byn idag helt drogfri. FOTO: JOHAN BENGTTSSON

Mobiltelefon används även av lankesiska ungdomar, något som ADIC tar tillvara i sin sms-kampanj. FOTO: SIMON TULLSTEDT.

Tävling med budskap

Kombinera ny teknik, tävlingsinstinkt och viljan att synas och höras, och ni får ADIC:s framgångsrecept för kampanjer. I Sri Lanka nås ungdomar med budskapet om drogfrihet, och får stöd av såväl myndigheter som näringsliv.

KAMPAJ Under 2009 genomförde ADIC (Alcohol and Drug Information Center), tre stora kampanjer. Här är det mobiltelefoner och digitalt filmskapande som är verktygen, men även mera traditionella metoder som gatuteater.

För fjärde året i rad arrangerades en stor antirökningskampanj där ungdomar ska formulera ett effektivt budskap, som skickas in via sms.

– Det jag tycker är häftigt är att de vill skapa en ny trend; att det är "foolish" (fånigt) att röka, säger Anja Karinsdotter som i Sri Lanka har jobbat med projektet Fake Free, för att ta del av ADIC:s arbete, och föra över metoderna till Sverige och UNE.

Anja berättar att på 1 april, som på engelska heter April Fool's Day, hade en stor radiostation 1 april-special då

lyssnarna fick ringa in och säga vad de tänkte på med koppling till aprilskämt. Det vanligaste svaret var "rökning", vilket visar vilket genomslag ADIC:s kampanj har haft.

Under sms-kampanjens gång hade tre personer möjlighet att vinna en mobiltelefon – varje vecka. Tävlingen sponsrades av Sri Lankas största telefonbolag, radio- och tv-kanaler.

Den andra stora tävlingen – Digital stories – har även den ett lockande pris: en resa till Sverige. Ungdomar mellan 13 och 25 år utmanas att göra korta filmklipp på under 45 sekunder på temat "varför tjejer skattar åt folk som tycker att alkohol är kul". Chandula Kumarage vann 2009 års och fick under två veckor resa runt i Vintersverige och lära svenskar hur man gör kampanjer.

Tävlingen leder till en kontakt med kreativa ungdomar som skapar filmer som ifrågasätter alkoholnormen – filmer som sedan får en spridning på Youtube och andra kanaler. Dessutom blir många av tävlingsdeltagarna intresserade av att själva bli volontärer för ADIC.

Oförtruten kamp trots finanskris

EKONOMI Den globala finanskris som vi upplevde 2008–2009 slog hårdast mot utvecklingsländerna. Fattiga länder drabbades dubbelt när biståndet minskade samtidigt som handeln avtog. När arbetslösheten ökar i vår del av världen förskjuts fokus från de fattigaste till nationella problem.

IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut ambition är att arbeta så effektivt som möjligt, både i våra projektsamarbeten och i vår svenska verksamhet.

Därför fortsätter vi att oförtrutet peka på alkoholen som utvecklingshinder.

Intäkterna minskade under 2009, från 34,4 miljoner kronor till 20,5 miljoner kronor för IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut. Anledningen var att vi under 2008 avslutade återuppbyggnadsprojektet på Sri Lanka. Därmed minskade även kostnaderna från 34,8 miljoner kronor till 20,3 miljoner kronor.

Den fullständiga årsredovisningen finns på www.bistand.iogt.se.

Hej Helen Richard,

programchef för IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut!

Varför ska IOGT-NTO-rörelsen jobba internationellt?

– Varför skulle de frågor vi jobbar med stanna inom ett lands gränser? Det vi jobbar med i Sverige är i grund och botten samma sak som vi gör i Kambodja och Uganda. Det handlar om att ge människor en personlig upprättelse, att alla ska få utvecklas utan alkohol och andra hinder. När vi samarbetar med andra organisationer får vi dessutom mycket tillbaka i form av erfarenheter och konkreta idéer, som vi kan lära oss av. Rörelsen vore mycket fattigare utan det internationella arbetet.

Vad har just vi att bidra med i utvecklingssamarbetet?

– IOGT-NTO-rörelsen belyser ett problem inom fattigdoms- och utvecklingsarbetet som få andra aktörer tar upp. Många organisationer i utvecklingsländerna som vill jobba med alkohol och andra droger, saknar resurser eller tillräcklig kunskap. Där kan vi stötta dem. Vi märker också att det finns ett intresse bland svenska organisationer att ta till sig dessa idéer, exempelvis har vi hjälpt Adoptionscentrum att ta fram en alkoholpolicy för hur de kan se alkohol som en faktor i sitt arbete.

Helen Richard är programchef för IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut. FOTO: JENNY GUSTAFSSON.

2009 i korthet

Några exempel på vad som har skett i IOGT-NTO-rörelsens samarbetsländer.

- Skriften "Alcohol and HIV" har delats ut till organisationer, journalister och andra i våra samarbetsländer.
- Scoutorganisationer i Burundi, Kenya, Tanzania och Uganda samarbetar för att utveckla alkoholförebyggande metoder i sin verksamhet och ledarutbildning.
- SCAD i Kenya har genomfört utbildning för ungdomar i 34 high schools i Nairobi.
- Ugandiska UYDEL bedrev ett framgångsrikt lobbyarbete och lyckades bland annat få till stånd ett förbud mot alkohol i så kallade tot-packs – portionspåsar (se bild till höger).
- CBDAC, modellen med att stärka lokalsamhället för att lösa exempelvis alkoholproblem, har spridits från Thailand till flera grannländer i regionen.
- En handbok om lokalt baserad alkoholkontroll har producerats av vår samarbetspartner CLANPO, för att spridas till alla som behöver verktyg för lokalt arbete.
- Studentnätverket Stop Drink Network i Thailand skapade alkoholfria zoner i Chiang Mai under nyårsfirandet och den årliga vattenfestivalen.
- Drygt 12 500 elever, ungdomar, föräldrar, lärare, munkar och lokala ledare deltog i den kambodjanska organisationen KYA:s workshops, forumteater och annan verksamhet.
- I Norrköping ordnades en Kulturfest för Världens Barn, där 150 personer uppträdde och en film om UYDEL Uganda visades. Detta är ett exempel på arrangemang kring kampanjen Världens Barn som fick ihop 70 miljoner kronor under insamlingshelgerna.

I Östafrika använder alkoholindustrin alla tänkbara metoder för att hitta nya kunder. Som alkohol i portionspåsar, så kallade tot packs. FOTO: SARA HEINE.

Enad front i Östafrika

En enad östafrikansk front för att möta alkoholindustrins korståg. Det formerades under East African Conference on Alcohol då 80 deltagare från Rwanda, Burundi, Kenya, Tanzania och Uganda möttes i Arusha, Tanzania.

ÖSTAFRIKA Konferensen för ett drygt år sedan gav inspiration att agera menar Bertha Maegga, generalsekretare i Tanzania Public Health Association (TPHA):

– I Tanzania ser vi dagligen de skador som alkoholen orsakar. Konferensen ägde rum vid en tidpunkt då det finns ett stort behov av en kraftfull alkoholpolitik.

– Konferensen gav mig nyttig information för att gå vidare i arbetet. TPHA fick nytta av såväl föreläsningar och erfarenhetsutbyte som litteratur, nya kontakter och möjlighet till samarbete. TPHA har tillsammans med andra deltagarorganisationer gått samman i nätverket "Tanzania Alcohol Abuse Prevention Network".

– Vårt främsta mål är att öka påverkansarbetet för en förnuftig alkoholpolitik i Tanzania och att skapa en medvetenhet hos allmänheten om alkoholens skadeverkningar, säger Bertha Maegga.

Bertha Maegga

Nivån på konferensen var hög, bland annat fanns professor Thomas Babor från Hartford, USA, med som föreläsare. Babor har varit med och tagit fram boken "Alcohol: No ordinary commodity".

Rogers Kasirye från ugandiska organisationen UYDEL är även ordförande i det nybildade regionala nätverk som bildades under konferensen; East African Alcohol Policy Alliance (EAAPA). EAAPA kommer att initiera och stödja alkoholpolitiska processer i Östafrika.

– Konferensen var en ögonöppnare, och gav även mycket kunskap, säger Rogers Kasirye. Många av deltagarna kommer att bli alkoholexperter i sina länder.

– I Uganda har UYDEL under året drivit en framgångsrik kampanj gentemot media, parlamentsledamöter och myndigheterna, för att få till stånd en effektiv alkoholpolitik.

Exempelvis har 43 journalister fått utbildning av UYDEL kring alkoholfrågor, vilket har lett till en stor medial uppmärksamhet kring alkoholskadorna i samhället. Alkoholen har också kommit upp på den politiska agendan, och Uganda ska revidera lagar som berör alkoholens skadeverkningar.

IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut

IOGT-NTO-rörelsen bedriver utvecklingsarbete tillsammans med lokala organisationer i följande länder: Tanzania, Burundi, Kenya, Uganda, Thailand, Burma/Myanmar, Laos, Kambodja och Sri Lanka. Vårt arbete sträcker sig från policyarbete och opinionsaktiviteter om alkohol och andra droger, till organisationsutveckling, förebyggande hälsoarbete, utbildning och fattigdomsbekämpning.

Stiftelsen IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut har ansvaret för att leda och utveckla rörelsens internationella verksamhet. Huvudmän för stiftelsen är IOGT-NTO-rörelsens fyra förbund. Finansiering sker främst genom huvudmännen, Sida, Radiohjälpen och insamlade medel.

IOGT-NTO-rörelsens Internationella Institut, Granviksliden 2, 435 35 Mölnlycke, 031- 88 75 40, info.bistand@iogt.se, www.bistand.iogt.se, Pg 90 04 63-1, Bg 900-4631

Värva och vinn!

Sommarchansen

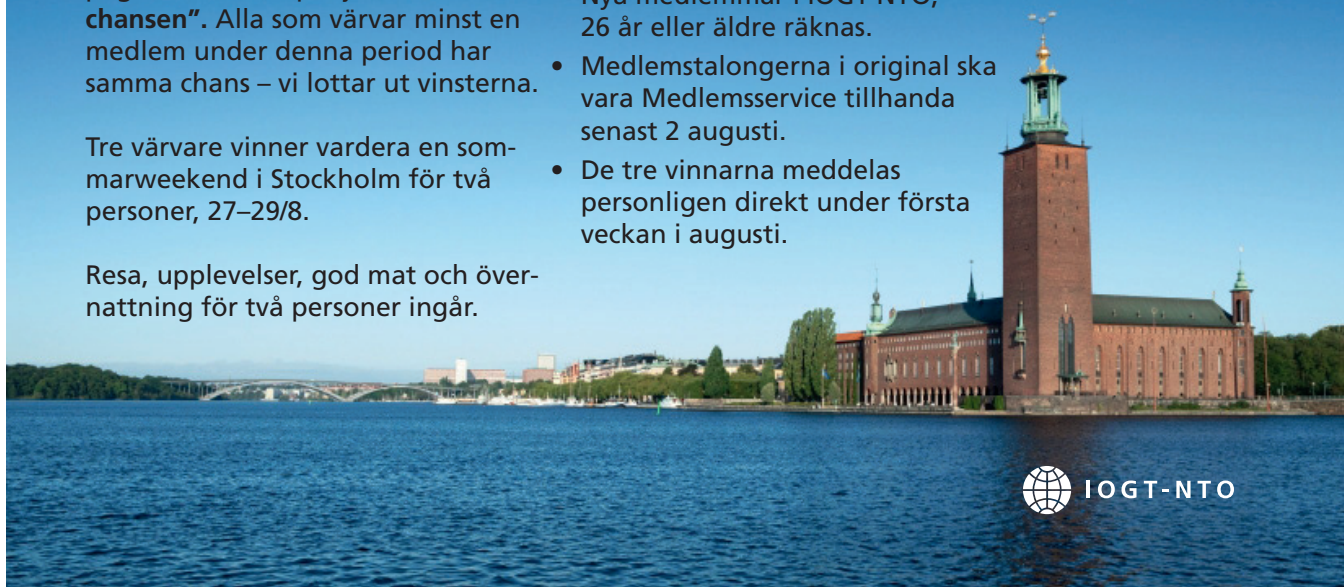
Under perioden 15/6–31/7 2010 pågår värvarkampanjen **"Sommarchansen"**. Alla som värvar minst en medlem under denna period har samma chans – vi lottar ut vinsterna.

Tre värvare vinner vardera en sommarweekend i Stockholm för två personer, 27–29/8.

Resa, upplevelser, god mat och övernattnings för två personer ingår.

Reglerna är enkla:

- Nya medlemmar i IOGT-NTO, 26 år eller äldre räknas.
- Medlemstalongerna i original ska vara Medlemsservice tillhanda senast 2 augusti.
- De tre vinnarna meddelas personligen direkt under första veckan i augusti.

IOGT-NTO

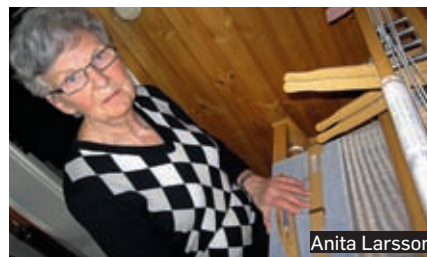
ALKOKOLL

Gå kursen som ger dig grundläggande fakta om forskning kring alkohol, IOGT-NTO:s ställningstaganden i alkoholfrågan utifrån politik, förebyggande och opinionsbildning.

Under hösten finns två kurstillfällen 10/9 och 4/12.
Anmäl dig på www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05.

IOGT-NTO

Anita Larsson

IOGT-NTO-föreningen Breidablick i Östersund har sysslat med internationellt hjälparbete sedan 1980-talet. När Accent hälsar på syr och lagar man barnkläder till ett hem för flickor i Baltikum.

TEXT OCH FOTO **MARIA ZAITZEWSKY**

FLINKA FINGRAR SYR FÖR BARNEN

V arje måndag klockan tio samlas nio entusiastiska och handarbetskunniga damer i pensionsåldern i en liten föreningslokal på Grängsgatan i Östersund. Bordet som damerna sitter kring är belamrat av garn i allsköns färger, tygtrasor, gamla lakan, färdigstickade sockor, tröjor, mössor och mjuka leksaker. Ansamlingen är imponerande och medan vi samtalar går stickorna varma samtidigt som skratt och skoj blandas med småprat och koncentrerad tystnad.

Breidablick heter IOGT-NTO-föreningen, som har ägnat sig åt syjuntor och ideell hjälpverksamhet sedan 1984. Då skickades de färdiga plaggen och leksakerna till Gambia, där IOGT-NTO bedrev projekt. Nu går en handfull busslastar per år till barnhem i Estland och Lettland. Mer specifikt handlade det om 142 välfyllda banankartonger förra året.

– Men vi skickar med annat också vid behov och tillgång, som kylskåp, barnsängar och rullstolar. Det är hjälpmedelscentralen som ställer upp med uttjänta

hjälpmedel för handikappade och sjuka, berättar Ingegerd Bengtsson, eldsjälens som drog igång den här blomstrande verksamheten på 1980-talet.

BREIDABLICK SAMARBETAR med den ideella organisationen Baltikumhjälpens och står främst för renovering av gamla kläder, filter, tyger, leksaker och lakan och nytillverkning av barnkläder och mjuka leksaker av garn och tyg.

– Vi får ofta in halvfärdiga handarbeten, som folk inte orkar slutföra. Vi tar hand om dem och skapar nya leksaker eller plagg, säger Barbro Ryberg, som just sitter med en halvfärdig waldorff-docka som ska få både hår och nya kläder.

Föreningen får ofta in gamla lakan som man syr om till barnlakan. Och av restgarn görs filter med rutor i allsköns färger – eller så stickar man en mössa, vantar eller sockor, som kanske inte får en enhetlig färg, men ändå blir både varma och personliga.

– Det är bara fantasin som sätter stopp, säger Siv Ekman glatt och tillägger att allt jobb här runt bordet är lika mycket värt.

Att riva tyg till tras mattor eller sticka mjukisdjur.

– Vi jobbar ju mot samma mål. Det känns bra, säger hon.

Jo, handarbetsglädjen är inte att ta miste på. De här damerna kan sin sak och tycker att det är roligt och avkopplande att sticka. Ett par sockor stickas på en kväll. För det är inte bara på måndagar som stickorna går varma, utan även under kvällar och andra dagar.

Ingegerd Bengtsson är eldsjälens som sedan 1980-talet har skickat hjälpmedel och hemstickat till våra grannländer i öst.

Gemenskapen och glädjen över att göra en insats för barn som har det svårt är Breidablicks drivkraft att sticka, virka och sy.

"Det är sådant här konkret arbete fler föreningar borde ägna sig åt. Att bara sitta och dricka kaffe och prata leder ingen vart."

INGEGERD

– Drivkraften med det här är ju att man gör något bra för andra, att man kommer till nytta. Att handarbete dessutom ger en massa personlig glädje är bara bonus, säger Elsa Axelsson och får medhåll av Ingegerd, som menar att det här projektet är unikt så tillvida att man inte har en massa mellanhänder som ska ha betalt. Sakerna går bokstavligt från dörr till dörr och kommer dem som har mest behov tillgodo till hundra procent. Faktum är att verksamheten har väckt så mycket positiv uppmärksamhet att den estniska staten gett en utmärkelse till de chaufförer som kör sakerna.

MEST EFTERFRÅGAT i Baltikum är, enligt Ingegerd, barnkläder av alla de slag.

– Vi stödjer bland annat ett hem för flickor mellan tolv och arton år som i många fall blivit gravida genom våldtäkter. Där har förstås babyplagg en rykande åtgång, säger hon och pillar lite på en färggrann stickad orm med stora, bruna ögon.

Även varma filtar och lakan är populära, förutom leksaker förstås.

En del av de stickade plaggen säljs på

marknader här i Sverige, för att finansiera transporterna. För arbetet är helt och hållet ideellt. När Ingegerd nu ska följa med en busslast till Estland och Lettland får hon betala sitt eget uppehälle.

Men det är inget som bekymrar den 75-åriga damen, som på sin tid körde både buss och lastbil.

– Äsch, att sova enkelt på ett golv eller i ett tält gör inget. Poängen är ju att man lever lite som de gör där, att man kommer nära och ser hur verksamheten fungerar och vilka behov som finns. Jag kommer att besöka barnhem och sjukhem. I Riga finns svensktalande personal som mer specifikt kan tala om vilka familjer som behöver hjälp med vad. Jag ser fram emot resan förstås, men jag vet ju också att man får se mycket elände. Men även det lilla behövs och det tycker jag att man ska göra!

Någon marknadsföring för Breidablicks verksamhet behövs inte.

– Oh, nej, då skulle vi drunkna i saker, vi skulle helt enkelt inte hinna med, suckar Ingegerd och berättar att hon ofta hittar kassar med garn, trasiga leksaker porslin

eller lakan hängande i påsar på sin ytterdörr. Folk på bygden vet vad "pantertanterna", som de kallar sig, gör och vill gärna bidra. Bidragen och hjälpen droppar in via mun-mot-mun-metoden och det tycker Ingegerd fungerar utmärkt.

MOTTAGARNA AV SAKERNA är förstås otroligt glada. Särskild glädje väckte en last med svenskt kaffe.

– Nu när man hör talas om att en ny busslast från Sverige är på väg står kaffet högt på önskelistan, konstaterar Ingegerd med ett skratt.

Huset där Breidablick sitter hör till Godtemplarnas byggnadsaktieförening. Med varm hand har man upplåtit den lilla källarlokalen till pantertanterna som hopas på fortsatt stöd framöver.

– Vi är så glada för att vi får vara här och att vi kan lämna kvar allt material. Vi stortrivs och tycker alla att det är sådant här konkret arbete fler föreningar borde ägna sig åt. Att bara sitta och dricka kaffe och prata leder ingen vart. Vi producerar och gör något nyttigt samtidigt som vi har kul!

SÅDAN ÄR NYKTERISTEN

Efter noggranna undersökningar har Accent kartlagt vilka typer av nykterister det finns. Nedan presenterar vi de sex vanligaste.

Vilken typ är du? TEXT **JOANNA WÄGSTRÖM** ILLUSTRATION **MALIN GRÖN**

Proffsiga Per

För dig är nykterheten ett jobb. Det handlar om trovärdighet på din position i yrkeslivet. Med ditt jobb går det helt enkelt bara inte att dricka sprit.

Du står upp för nykterheten på viktiga möten, presenterar den senaste statistiken över ohälsotal, alkoholkonsumtion och dödsfall. Du debatterar skatter, införsel och öppettider. Du gör det bra, proffsigt och trovärdigt.

Men innerst inne, i smyg, tycker du ibland att det är rätt överdrivet att vara nykter. Ett glas vin ibland har väl aldrig skadat någon.

Militanta Magnus

Du ser alkoholen som roten till allt ont i samhället och har dedikerat ditt liv till att stoppa den - om det så är det sista du gör! Du kedjade fast dig i dörren till en av Systembolagets butiker i ett försök att förhindra lördagsöppet och du är den flitigaste flygbladsutdelaren någonsin i din kommun.

Sedan EU-inträdet har kampen mot spriten flyttat till Bryssel och det har även du. I dagsläget bor du i en skrubbsby i ett av stadens fattigaste kvarter. Trots att du inte har en spänn försöker du lobba flitigare än alkoholindustrin, djävulen som du kallar den, med varierande resultat.

Hälsosamma Hilda

Lycka för dig är ett glas morotsjuice efter ett yogapass.

Du räknar dina kalorier och ryser av tanken att dricka en öl eller ett glas vin. I ditt inre ser du hur dina magrutor förvandlas till en potatissäck efter bara en drink.

Du skulle aldrig utsätta din kropp och inte din själ heller för den delen för ett gift som alkohol. Alkoholen skulle störa ditt energiflöde, din ämnesomsättning och vätskebalans. Ja allt!

Ofrivilla Olga

Du är egentligen inte nykterist, du är alkoholist. Din högsta dröm är att kunna sitta nonchalant och smutta på ett glas rött vin. Men eftersom du vet att det kommer att leda till att du bryter dig in i Statoilmacken för att roffa åt dig folköl, vilket slutar med att du halsar T-sprit = magpumpning = återställare = skilsmässa, så låter du bli.

Det finns bara två vägar för dig - total avhållsamhet eller ständig fylla. Eftersom du är lyckligare, snyggare och mer framgångsrik som nykterist än alkoholist fick det bli den nyktra vägen.

Principiella Peter

För dig är nykterheten en princip sak. Det är fel att dricka, det bara är så.

Du skålar aldrig, inte ens på dina barns bröllop. När någon propsar på att du ska delta svarar du: "Varför då? Jag dricker inte" - följt av en lång utläggning om att det går lika bra att fira utan att skåla i sprit.

Du vägrar äta rödvinssås och flamberat och du skulle aldrig drömma om att sätta tänderna i en tiramisu. Du använder inte parfym, t-sprit, alkogel eller någonting som innehåller alkohol överhuvudtaget - du tänker minsann inte stödja alkoholindustrin under några som helst omständigheter.

Religiösa Rosa

Du dricker inte - för att Gud har sagt så och har Gud sagt att det är syndigt att dricka då är det så. Alkoholen leder människor in i mörkret och ner till - Djävulen!

Du är ingen syndare.

Därför skulle du aldrig dricka. Förutom vid nattvarden då förstås - men det är ju inte vin, det är ju blod.

För den delen har ni lika roligt ändå. Vem vill ha synder, sex och sprit när man har kyrkkaffet varje söndag?

IOGT-NTO

Är du en nyfiken senior?

SENIORKONSULENTUTBILDNING 2010 genomförs i samarbete med IOGT-NTO och Wendelsbergs folkhögskola. Vi behöver dig som vill utveckla IOGT-NTO:s lokala verksamhet.

Anmäl ditt intresse på www.iogt.se senast 9 augusti!

IOGT-NTO

Dags att söka nya pengar

Riksstyrelsen inbjuder för sjunde året IOGT-NTO-rörelsens föreningslokaler att söka bidrag för i första hand för upprustning, underhåll och kompletterande utrustning.

Bidragen kan vara i storleksordningen 5 000–20 000 kronor och kan exempelvis sökas för kompletteringar av kök, nytt golv, projektor, stolar, takpannor och jordvärme. Listan kan göras längre.

Fastigheten ska vara ägd av en förening eller byggnadsförening inom IOGT-NTO-rörelsen.

Välkommen med ansökan som ska vara IOGT-NTO tillhanda **senast 30 september 2010**. Ange i ansökan sökandes adress, telefonnummer och föreningens konto.

ANSÖKAN SKICKAS TILL IOGT-NTO, Elisabeth Larsson, Box 12825, 112 97 Stockholm.

FRÅGOR BESVARAS AV generalsekreterare Stefan Bergh eller ekonomichef Tore Andersson, båda på telefon 08-672 60 00.

accent

Tyck till om tidningen i läsarpanelen

Vill du vara med och påverka hur Accent utvecklas? Anmäl dig till vår läsarpanel!

Vi skickar ut frågor några gånger om året om allt från texter, ämnesval och omslagsbilder till vilka intervjupersoner du skulle vilja se i tidningen.

Anmäl dig genom att skicka ett mejl till accent@iogt.se.

Pierre Andersson
chefredaktör

Danmark har öppnat sina första **kliniker för läkarordinerat heroin**. Med två kostnadsfria sprutor om dagen är tanken att missbrukarna ska slippa ägna all vaken tid åt att jaga pengar till sin drog. Kravet är att de klarar att ta sig till heroinkliniken varje dag. TEXT SVEN ROSELL FOTO KENT KLICH

GRATIS HEROIN

"VALMUEN – SPECIALINSTITUTION för heroinbehandling" står det på en oansenlig skylt i Köpenhamns nordvästkvarter. Valmue är danska för vallmo. Här har behandling av ett tjugotal heroinister inletts. Medicinen är heroin, ibland i kombination med metadon.

Utvändigt ser huset ut som en sliten fabriksbyggnad. Valmuens lokaler visar sig dock vara tipptopp med påkostat möblemang, generöst ljusinsläpp, högt i tak och vackra ekgolv. Första intrycket är att man hamnat på ett hippt IT-företag eller på ett försäkringsbolag som strukit sin personal medhårs. Men detta är Danmarks största heroinklinik som det stormat kring i femton år. I slutet av mars tog den emot de första patienterna.

Valmuens verksamhet kretsar kring injiceringsrummet. Längs väggarna sitter tio avskärmade bås vart och ett med stol, fast bänk, frostat fönster eller en spegel och

en vas med en blomma. För dem som injicerar i ljumsken eller andra kroppsdelar som kräver avklädning finns även mobila skärmar att sitta bakom. Någon vill ha en spegel i stället för fönster i båset och det alternativet finns också. Här tar patienterna en fix två gånger om dagen, rummet har öppet klockan 9–11 och 15–17 under hela veckan.

– Många brukare vill ha samma bås varje gång, berättar sjuksköterskan Tina Leth Hansen.

På Valmuen kallas missbrukarna för brukare eller patienter. Precis som i Sverige heter deras danska intresseorganisation brukarförening.

NÄR DÖRREN LÅSES UPP för utdelning av heroin arbetar Tina tillsammans med två andra sjuksköterskor här inne. Heroinet vägs upp och doseras individuellt efter läkarens ordination. Varje patient får en

engångsskål med en fylld spruta och ett par torklappar.

– Mycket av tiden här inne går till vägledning. Jag tycker att du ska sticka där, kan jag säga. Vi föreslår och visar hur och var de kan sticka, fortsätter hon.

MÅNGAS ARMAR OCH HÄNDER är sönderstuckna efter år av missbruk. När det inte går att hitta en ven att sätta nålen i så återstår att sticka den i någon muskel. Somliga blir besvikna eftersom effekten då blir långsammare jämfört med det rus som väller fram efter injicering direkt i blodet.

Rutinerna i injiceringsrummet är strikt reglerade. Sjuksköterskorna får visa var patienterna kan sticka men de får aldrig sticka åt dem. Efter tre misslyckade nålstick får patienten metadon med sig hem och ett nytt försök att hitta ett fungerande ställe på kroppen görs dagen därpå. Inget heroin får lämna rummet.

"Jag är för gammal för att sluta med heroinet. Jag orkar inte nu. Om det hade varit för tjugo år sedan så kanske jag kunnat bli clean. Men det känns bra att få det helt legalt nu."

WINNIE JÖRGENSEN

– Det blir väldigt intimt här i injiceringsrummet. Vi kommer nära in på dem, säger Tina Leth Hansen.

Till en början kändes det svårt för flera av patienterna att bli iakttaga när de injicerar. Några grät, andra blev arga de första gångerna. Att injicera medan en sjuksköterska observerar upplevdes som ovant och rentav obehagligt. Tidigare har sprutorna oftast tagits på till exempel en offentlig toalett tillsammans med en annan missbrukare.

NÄR PATIENTEN FÅTT i sig sitt heroin ska de sitta ner i ett annat rum i 20–30 minuter. Där övervakas de av en sjuksköterska. När en och samma dos getts under en veckas tid anses övervakningen inte längre vara nödvändig.

Heroinet förvaras i ett kassaskåp i ett kameraövervakat utrymme. När det börjar sina görs en beställning från ett central-

lager på hemlig plats någonstans på Själland. Personalen vet aldrig vilken dag det kommer utan meddelas strax innan att det är på väg. Leveranserna följer samma procedurer som stora penningtransporter. Vallmon odlas legalt i Australien och där efter sker raffineringen i Schweiz.

Antalet patienter på Valmuen ökar efter hand och passerar snart tjugo. Till hösten beräknas de vara omkring 60. Köpenhamnskliniken maxkapacitet är 120 patienter. Heroinkliniker har även öppnats i Odense och Glostrup. Senare i år tillkommer kliniker i Esbjerg och Århus. Antalet heroinpatienter ska vara 300–400 när utbyggnaden är klar.

WINNIE JÖRGENSEN SITTER i klinikens servering. Hon dricker kaffe och äter en ostmacka efter dagens första fix medan vårsolen gassar in genom terrassfönstren. Frukosten är framsatt på ett sidobord. I en

del av lokalen står tre för tillfället oanvända datorer. En man och en kvinna spelar tärning. I ett rum intill surrar en tvättmaskin. Verkstaden för bland annat sömnad, måleri och läderarbeten i ett annat rum har inte hunnit färdigställas ännu.

– Jag är en rätt otraditionell brukare. Tidningarna visar bara upp de som är mest nergångna, säger Winnie Jörgensen och tänder en cigarrett när vi gått ut på terrassen.

En klinik av det här slaget har hon drömt om i många år. Det innebär en kanonseger att det äntligen finns en sådan i Köpenhamn, anser hon. Dessutom är det "ett fantastiskt ställe med fantastisk personal".

– Nu sover jag bättre på nätterna, känner mig lugnare. Och jag har mycket bättre ekonomi nu än vad jag haft under de senaste 30 åren, säger hon med ett leende.

Winnie blir snart 52 år. Hon ser påfallande bra ut och har en stolt hållning, men ►

"Det blir väldigt intimt här i injiceringsrummet. Vi kommer nära inpå dem."

TINA LETH HANSEN

► hennes tunna kropp har fått mycket stryk. Hon berättar om svårläkta sår och om fingrarna på vänsterhanden som inte kan rätas ut. En operation ska förhoppningsvis göra fingrarna mer rörliga.

Om några månader hoppas hon att de sista knarkskulderna är betalda. Langaren har varit juste eftersom hon alltid hållit sina löften att betala efter att ha handlat kredit. Lugnet hon känner nu beror också på att hon vet att heroinet hon får här är rent. På gatan vet man aldrig vad man får.

Efter tio års heroinmissbruk började hon i metadonbehandling, men hon blev deprimerad av metadonet. Euforin uteblev. Därför sålde hon sitt metadon och fortsatte injicera heroin. Försäljningen räckte till knappt hälften av heroinet. Metadon fick hon på recept för en månad i taget.

Hon har aldrig varit hemlös utan prioriterat sin lägenhet högt. När hon varit sen

med hyran har hon alltid betalat månaden efter.

– Jag är för gammal för att sluta med heroinet. Jag orkar inte nu. Om det hade varit för tjugo år sedan så kanske jag kunnat bli clean. Men det känns bra att få det helt legalt nu. Jag drömmer om att kunna hämta det på apoteket en dag, men det kommer nog inte att ske under min livstid.

BRUKARFÖRENINGEN, DÄR WINNIE tillbringar en stor del av sin tid, har länge kämpat för heroinbehandling. Hon talar om föreningen som sin familj och sitt liv. Sedan Valmuen öppnades är hon en stor del av dagen här. Hon vill vara med och prägla Valmuen, som hon uttrycker saken. På onsdagarna måste hon dock skynda till brukarföreningen efter morgonfixen för att låsa upp för besökarna.

– Jag tycker att jag lever ett innehålls-

rikt liv nu, men det bästa hade varit om jag aldrig hade blivit brukare.

Winnies tvåa ligger på gångavstånd från Valmuen. De patienter som bor i andra delar av staden får busskort gratis. Några är sambor och ett par saknar bostad.

De flesta stannar på kliniken från morgonheroinet tills de fått dagens andra dos klockan tre på eftermiddagen. För 400 danska kronor i månaden kan de äta dagens alla mål här, inklusive kaffe och fika.

– Alla gör en social handlingsplan. Där ska det framgå vad brukarna vill med sitt liv, säger Torben Ballegaard, platschef på Valmuen.

JAKTEN EFTER HEROIN är slut vilket betyder att brukarna nu får massor med tid för annat. Någon vill kanske börja träffa sina barn igen, någon vill börja motionera, spela ett instrument, sy eller måla.

"Om behandlingen
betalar sig vet vi inte.
Den uträkningen är
allt för svår att göra."

HELLE PETERSEN

Några vill bli drogfria på sikt. Andra siktar helt enkelt på att få stabilitet och lugn i tillvaron. En har ett heltidsarbete nattetid.

Handlingsplanen gör patienterna upp under samtal med en socialpedagog. Fem sådana arbetar på Valmuen, varav två mestadels i köket och serveringen. Socialpedagoger kan sägas vara ett mellanting mellan socionom och arbetsterapeut. Kliniken har dessutom en läkare på heltid kompletterad med en grupp jourläkare och sju sjuksköterskor. Personalen består av 15 personer sammanlagt.

– Alla brukare läkarundersöks här. De har stora hälsoproblem, fortsätter Torben Ballegaard som berättar att en allvarlig blodförgiftning upptäckts i en brukares fot.

Heroinbehandling ska ses som den sista utvägen, förklarar Helle Petersen, avdelningsföreståndare på danska Socialstyrelsen. Det handlar främst om harm-reduction, en skadereducerande insats, även

om effekterna på ekonomin övervägts. Hon hänvisar också till goda erfarenheter av heroinbehandling i Storbritannien och Holland.

BEHANDLINGEN KAN PASSA för dem som missbrukat i många år och som inte blivit hjälpta av metadon som substitutionsmedel. De kan inte leva alltför kaotiskt och måste klara att passa klinikens tider.

– En lagändring krävdes. Nu står det i lagen att heroin kan användas i behandling.

De fem heroinklinikerna kostar staten 60 miljoner danska kronor om året (nästan 80 miljoner svenska kronor). Antalet patienter blir maximalt 400. Kostnaderna för rättsväsendet, kriminalvården, polisen, sjukvården och socialtjänsten minskar.

– Om behandlingen betalar sig vet vi inte. Den uträkningen är allt för svår att göra, säger Helle Petersen. ■

Heroinbehandling inte aktuell i Sverige

Berne Stålenkrantz, ordförande i Svenska Brukarföreningen, vill ändra den svenska politiken. Han anser dock att heroinbehandling inte är en viktig fråga för svensk narkotikapolitik i dag.

– Harm-reduction som idé, som ett sätt att tänka, är den viktigaste frågan för oss. Där ligger vi långt, långt efter Danmark, säger han.

Alla människor har rätt till bästa möjliga sjukvård, framhåller han. Det är en mänsklig rättighet. Att rädda liv måste alltid komma först. Drömmen om det narkotikafria samhället snedvrider debatten och gör insatserna felaktiga.

– Det finns ingen motsättning mellan en restriktiv narkotikapolitik och harm-reduction.

Gratis heroin får dock inget politiskt stöd i Sverige. I en interpellationsdebatt i år tog både folkhälsominister Maria Larsson (KD) och Morgan Johansson (S) avstånd från kliniker av dansk modell.

– Jag vill först och främst framhålla att jag är mycket oroad över att heroinförskrivning blir ett inslag i allt fler länders narkotikapolitik. Jag beklagar att Danmark valt denna väg, sade Maria Larsson i riksdagens interpellationsdebatt.

I ett annat inlägg sade hon att hon är glad för den samsyn som råder i narkotikapolitiken i Sverige. Heroinförskrivning och injektionsrum är att ge upp. Målet är ett narkotikafritt samhälle, skrev hon i en debattartikel i Newsmill i mars förra året.

Berne Stålenkrantz,
Ordförande Svenska
Brukarföreningen

Vännerna i Lars Hierta-föreningen tyckte om att gå långa promenader tillsammans. De utgick från sin lokal på Kocksgatan och gick ibland söderut mot Nackastugan, andra gånger gick de till Huddinge där Sven Malmborgs föräldrar hade sitt hus. På bilden står gänget utanför huset i Huddinge, året är 1926. "Vi var många som gick, ett helt gäng. Alla utflykter och promenader som vi hade på somrarna och alla träffar och sammankomster, det har varit så trevligt och kamratligt", säger Signe Malmborg.

Signe Malmborg, 102 år, öppnar fotoalbumet

90 ÅR AV ENGAGEMANG

I en tvåa på Ringvägen i Stockholm bor Signe Malmborg. Hon är 102 år gammal och har varit medlem i IOGT-NTO i 90 år. Ett medlemskap som bjudit på kamratskap, äventyr och kärlek.

– Jag hade några kompisar när jag var ung som var med i juniortemplet Solstrålen som frågade om jag ville följa med. Det var på hösten 1919 och jag var 11 år, säger hon.

Signe Malmborg var yngsta barnet i en

familj med sju barn, tre av hennes syskon hade dött innan hon föddes. Hon växte upp i sviterna av första världskriget. Och då hennes pappa dog av spanska sjukan 1919 var det kärt för familjen att klara sig.

– Det var svårt för mamma att försörja

familjen och vi hade det besvärligt med mat.

Signe Malmborg var den enda i familjen som anslöt sig till nykterhetsrörelsen, trots att familjen levde nyktert. Egentligen var det inte nykterheten som lockade utan gemenskapen, aktiviteterna, vännerna och så småningom kärleken.

– Vid 12-års ålder kom det några pojkar från grundlogen nummer 339 Lars Hierta till juniorerna och skulle spela och sjunga. Det var första gången som jag såg min bli-

Signe Malmberg gick med i ungdomstemplet 41 Solstrålen 1919. De hade sin lokal vid gamla Bangårdsgatan i Södra Folkets hus i Stockholm. "Vi gjorde utflykter, hade teater och lekte lekar, sådant som juniorerna brukar göra", säger Signe Malmberg som vågade gå dit trots att hon var väldigt blyg på den tiden. "Jag gick med mina kompisar så det gick bra".

Tolv personer från Lars Hierta-föreningen lånade lastbil nummer U2338 och åkte till Dalarna. Året var 1927 och resan gick bland annat till Leksand, Insjön, Rättvik och Mora. "Vi sov på lastbilsflaket och på lokalföreningarna. Sven var med och det hade börjat klicka mellan oss så vi höll oss nära varandra och ville helst sitta bredvid varandra på bänken. Det var roligt", säger Signe Malmberg som står längst fram på den högra sidan på bilden.

vande man, Sven Malmberg. Han sjöng så bra. Han påstod att jag neg för honom den gången men det minns jag inte.

Vid 15 års ålder var Signe Malmberg gammal nog att själv gå med i logen Lars Hierta. Hon fördes in till styrelsen via inre och yttre vakt.

– De meddelade för inre vakten att vederbörande ville ha inträde. Jag var så nervös. Jag fick avge avhållslöftet inför styrelsen och sedan beviljades jag inträde.

Sven och Signe Malmberg gifte sig 1933,

de fick tre barn tillsammans. Nykterhetsrörelsen har spelat en stor roll i deras liv.

DE ARRANGERADE bland annat sommarkollon på Wendelsberg utanför Göteborg. Sven Malmberg var också ordförande i Södra kretsen under en tid och fixade allsången på Mosebacke under 70- och 80-talet, vilket lockade många nya medlemmar till föreningen.

– Från min och Svens sida har det varit väldigt intensivt.

1957 firade Lars Hierta 75 år. Diplom delades ut till trogna medlemmar och Signe Malmberg som står i mitten av damerna fick diplom för 35 års medlemskap. Hans Malmberg, Signe Malmbergs son, står och håller fanan till vänster.

Signe och Sven Malmberg reste till Gotland tillsammans med ett tiotal ungdomar 1936. "När vi åkte över med båten låg vi på undre däck, i ett rum liknande lastrummet. På Gotland reste vi runt med buss och hälsade på lokalföreningar. Vi sov i en ordenslokal. Sven var ledaren och vi andra var bihang", säger Signe Malmberg och ler.

När Sven Malmberg avled 1987 var föreningen ett stöd för Signe Malmberg.

– Det hjälpte mig att jag hade någonstans att gå och träffa mina vänner.

I dag kan Signe Malmberg inte längre gå till lokalen på grund av sin ålder. Så förningsvännerna besöker henne hemma i stället.

– Föreningslivet har gett mig så mycket. Det har varit trivsamt och vi har haft så roligt tillsammans, säger Signe Malmberg.

JOANNA WÄGSTRÖM

Hungerflickan

DET SVARTA HÅLET FRÅN UPPVÄXTEN BLEV MISSBRUK

Författaren och krönikören Hillevi Wahl växte upp med alkoholiserade föräldrar. Själv klarade hon sig från spriten, men hamnade i stället i ett matmissbruk. Nu har hon skrivit boken "Hungerflickan" om sina erfarenheter.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **MOA KARLBERG**

En fråga som Hillevi Wahl ofta får när hon är ute och håller föredrag kring sin första bok "Kärleksbarnet", som kom för fyra år sedan, är varför hon klarat sig så bra trots uppväxten med två alkoholiserade föräldrar. Varför blev inte hon missbrukare?

– Men det blev jag ju! Alkohol var förknippat med så mycket negativt, så där höll jag mig borta. Maten blev i stället mitt sätt att fylla det svarta hålet jag hade inombords. Den la sig som bomull i magen och blev en befrielse. Socker är en drog som triggas samma centra i hjärnan som alkohol. Choklad och bullar stillar suget på ett fantastiskt sätt, säger Hillevi, som efter en del funderande beslutade sig för att skriva en bok om åren med ätstörningarna. Hon kände att historien behövde berättas. För

sin egen skull och för alla de kvinnor som i olika grad lever i samma helvete.

Att Hillevis eget matmissbruk är kopplat till hennes uppväxt är hon övertygad om. Hon påpekar att det finns forskning som visar att döttrar till missbrukare ofta drabbas av ätstörningar. Ängesten och ensamheten behövde dövas och hon fann tröst i kakor, godis och mat som systematiskt kräktes upp genom att hon rev sig själv i halsen med en tandborste. Sjukdomen blossade upp när hon som sjuttonåring var utbytesstudent i USA och det är också där som stora delar av "Hungerflickan" utspelar sig. Hon kände sig ensam, udda, fet, ful och misslyckad och satte upp målet att bli smal, populär och vacker innan skollåret var över. Inte minst för att hennes älskade pappa äntligen skulle bli stolt över henne; denna klumpiga och okvinnliga dotter. Så blev det nu inte. Hillevi lämnades vind för våg efter hemkomsten från USA och tap- ▶

► pade fotfästet totalt. Matmissbruket trapades upp och som en sista desperat utväg sökte hon hjälp hos psykvården.

– I vår familj har vi stora rumpor och kan inte hoppa över en plint. Den bilden levde jag länge med, innan jag i sena tonåren kom till insikt om att jag inte alls var klumpig. Jag utmanade mig själv genom att klättra i berg, hoppa fallskärm och simma med delfiner. Ett riktigt uppvaknande, säger Hillevi och tillägger att extremsportandet också handlade om att på ett icke destruktivt sätt söka nya kickar; missbrukarens främsta drivkraft.

FÖR HILLEVI, liksom för de flesta som missbrukar mat, handlade ätstörningarna

om ett tomrum och en längtan i själen. Men även samhällets attityd till kroppen spelade in. Feta människor är dumma i huvudet och smal är lika med vacker. Något som får Hillevi att se rött.

– Att inte äta och att vara smal sitter oerhört djupt hos de flesta kvinnor. Nästan alla bantar av och till och det talas ständigt om olika bantningsmetoder. Mat har över huvudtaget blivit väldigt laddat. Det ska vara ekologiskt, fritt från tillsatser och vi tittar på matlagningsprogram på teve. Tagga ner! Gör något annat, lägg inte ner så mycket energi på att hålla dig smal och snygg! När man är sugen ska man fråga sig vad det är man hungrar efter egentligen. Är det bekräftelse och kärlek? Eller äter

man för att hålla tröttheten borta? Då är det kanske bättre att lägga sig, konstaterar Hillevi som själv försöker leva som hon lär.

NUMERA HAR HON ett avslappnat förhållningssätt till mat, även om hon fortfarande ”kan äta en hel häst, helst om den är doppad i choklad”. Under hennes tre graviditeter triggades oron över att förlora kroppskontrollen igång på nytt. Men hon insåg så småningom att det bästa hon kunde göra var att låta naturen ha sin gång. Hur mycket man ökar i vikt vid en graviditet är individuellt. I hennes fall handlade det om trettio kilo varje gång.

– Jag älskar mat, men gör ingen stor grej av det. Det är viktigt att vara en god

"Min hunger
handlade
egentligen om
en obändig
livslust och
nyfikenhet.
Jag började
resa och mötte
människor från
andra länder
och kulturer."

förebild för sina barn också, att visa dem att visst är det okej att äta godis och chips ibland, men inte hela tiden. Och att det är bra att använda sin kropp, att sporta och träna, säger Hillevi, som numera går på gym flera dagar i veckan.

HON FUNDERAR ÖVER orsakerna till att hon hamnade i ett matmissbruk som tonåring. Förutsättningarna fanns så klart där. Hennes mamma köpte hellre kokosbollar än mat och ostmackor med mjölk tillsammans med pappa gjorde henne trygg.

Men det handlade också om en särskild känslighet, som vissa barn har. Samma känslighet ser hon hos sin äldste son.

– Han är lite klurig, blyg och analyse-

rande, inte typen som går fram och tar för sig. Men i stället för att försöka forma om honom enligt mallen, låter vi honom vara som han är. Han får uppgifter utifrån sina förutsättningar, vilket fungerar jättebra. Min poäng är att alla sorters människor behövs!

HILLEVI BERÄTTAR ATT hennes egen pappa mest tyckte att hon var till besvär.

– Han var en underbar människa på många sätt, men ansvarslös. Han brydde sig inte och jag blev inte tagen i bruk, varken hemma i eller i skolan, säger Hillevi och berättar att hon kände sig udda och annorlunda under hela sin skoltid. Det hade kunnat gå riktigt illa. Men hennes "inre kompass" och alla de goda människor hon mötte längs vägen blev hennes räddning.

– Min hunger handlade egentligen om en obändig livslust och nyfikenhet. Jag började resa och mötte människor från andra länder och kulturer, vars livshistorier många gånger var värre än min egen. Jag fick perspektiv och insåg att man inte måste vara smal och vacker för att bli älskad. Resorna gjorde mig lycklig och fri. Det är den här livslusten som jag alltid haft inom mig som jag i dag lever av. Jag känner mig lyckligt lottad och har i dag en lyxtillvaro med tre fina barn och en fantastisk man.

Maken Gunnar och de tre barnen blev avgörande vändpunkter i Hillevis liv.

– I vuxen ålder kom jag till rätta med mitt matmissbruk och det svarta hålet inom mig krympte. När jag träffade Gunnar, fick barn och skrev "Kärleksbarnet" försvann hålet helt. Under tillkomsten av den boken grät jag konstant. Gunnar fanns alltid där som stöd. Tilliten är total. Jag inser att jag har haft tur som träffade honom.

Barnen ger Hillevi massor av jobb, energi och glädje, vilket passar henne perfekt.

Hillevi Wahl

Ålder 44

Familj maken Gunnar och barnen Elliot, 7, Movitz, 4 och Lykke, 2

Aktuell med självbiografiska romanen "Hungerflickan"

Gör Journalist, krönikör, författare och föreläsare

– När man får barn flyttas fokus från en själv till barnen. Man är inte längre sitt eget livsprojekt och har helt enkelt inte tid att fundera över utseende och kroppsform. Energin går i stället åt till att slösa kärlek och upptäcka världen tillsammans med dem. Den upptäckarglädjen kommer förhoppningsvis att resultera i en barnbok, Hillevis senaste projekt.

Idag känner hon sig som en hel och lycklig människa, som älskar sin familj och sitt spännande jobb som skribent. Fortfarande märks dock spår av hennes uppväxt i vardagliga situationer. Men det är mest av godo, tycker hon själv.

– Jag tar in hela rummet när jag kommer in i en ny miljö. Hur mår alla? Den känsligheten har jag kvar. Samtidigt inser jag att jag inte måste fixa allt eller ta hand om alla. Jag har sänkt kraven på mig själv och håller inte på och städar bara för att vi får gäster. Jag vill föregå med gott exempel genom att visa att man duger som man är. Min känslighet gör också att jag får många förtroenden av människor som upplevt svåra saker. Och jag blir inte rädd när någon mår dåligt, utan går bara till mig själv och funderar på vad jag behöver när jag mår dåligt.

Vinn Hillevi Wahls nya bok!

Accent lottar ut tre exemplar av "Hungerflickan". Mejla namn och adress till accent@iogt.se eller skicka ett vykort till Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm, senast 25 juni.

NOLLTOLERANS MOT alkohol när barnen är närvarande är ett annat konkret spår av Hillevis trasiga uppväxt som omsatts i praktik i vardagen.

– Jag och Gunnar dricker knappt alls, men definitivt inte när barnen är med. Genom att vara goda förebilder, kunna prata om allt och inte skämmas för något, ge mängder av kärlek och uppmärksamhet, hoppas vi kunna ge våra barn den uppväxt jag själv inte fick. ■

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

Uppdaterad hemsida om lokal alkoholpolitik www.iogt.se/lokalalkoholpolitik

Ett av målen i IOGT-NTO:s mål och verksamhetsinriktning för 2010–2011 är att "Fler medlemmar har sådana kunskaper i alkoholfrågan att de kan vara aktiva i det alkoholpolitiska arbetet".

Ett sätt för oss att sprida kunskap internt om varför och hur vi kan påverka lokalt är att samla allt på ett och samma ställe.

Det är genom att arbeta lokalt och förändra på hemmaplan, i dotterns fotbollslag, på morfars ålderdomshem eller i kommunfullmäktige som vi gör Sverige nyktrare.

Välkommen till vår uppdaterade hemsida med fakta, metoder och tips för att göra verklighet av de alkoholpolitiska krav som

IOGT-NTO har.

Internationellt läger i Norge

Du har väl inte missat att IOGT International och Active har kongress och sommarläger i norska Fredrikstad i sommar, med start den 31 juli?

Anmäl dig senast den 1 juli på www.experience2010.no. Över 280 är redan anmälda!

Sök projektbidrag

Stiftelsen Ansvar för Framtiden delar ut pengar för att främja nordiskt samarbete och vetenskaplig forskning rörande den helnyktra livsstilen och opinionsbildning för denna, men även för att främja vård och fostran av barn med den inriktningen.

Här kan IOGT-NTO-föreningar och -distrikt söka pengar.

Sista ansökningsdag är 15 september, www.ansvarforframtiden.se.

Vill du vara med i ett team och värva medlemmar till IOGT-NTO?

Kontakta ditt IOGT-NTO-distrikt omgående och boka också in kickoff:en den 11–12 september 2010.

Läger i sommar?

På www.sommarlovatalla.nu finns läger och kollon för barn och ungdomar runt om i Sverige.

Klicka på kartan för att se vad som finns i närheten av där du bor.

OBS!

IOGT-NTO har ingen handläggning av projektbidragsansökningar veckorna 26–31.

**Vi önskar alla en riktigt
skön och nykter sommar!**

IOGT-NTO:s förbundsstyrelse

UTBILDNINGAR 2010

Anmälningar till alla utbildningar görs på hemsidan www.iogt.se.

Vill du veta mer om innehållet eller har andra frågor, se hemsidan, mejla info@iogt.se eller ring 08-672 60 05. I kurskostnaden ingår (om inget annat anges) resa med billigaste färdssätt, mat samt övernattnin g i dubbelrum om kursen är flerdagars.

SENIORKONSULENTUTBILDNING 2010

Är du pensionär och har tid och lust att utveckla IOGT-NTO:s lokala verksamhet? I så fall vill vi ge dig lite extra stimulans, stöd och verktyg för att underlätta ditt arbete.

Du erbjuds en spännande och kvalificerad distansutbildning som pågår mellan 7 september och 9 december 2010. Du behöver ha tillgång till dator och internet.

Träffar:

7–9 september

26–28 oktober

Wendelsbergs folkhögskola i Mölnlycke

7–9 december

studieresa till Bryssel

Kostnad: 3 000 kr inkl. resan till Bryssel

Ansökan: Senast den 9 augusti 2010

ALKOKOLL I STORT OCH SMÅTT

Grundläggande kurs

För dig som behöver grundkunskap om alkohol och IOGT-NTO:s åsikter. Här får du lära dig grundläggande fakta om forskning runt alkohol, IOGT-NTO:s ställningstaganden i alkoholfrågan utifrån politik, förebyggande och opinionsbildning.

10 september, Stockholm

(sista anmälan 1 september)

Kostnad: 200 kr

ARBETSLEDARKURS

Hur arbetsleder vi våra anställda? IOGT-NTO och Junis arrangerar en utbildning för dig som är arbetsledare eller arbetsgivare någonstans i vårt IOGT-NTO- och Junis-land.

24 september, Östersund

(sista anmälan 3 september)

Kostnad: 650 kr

VERKSAMHETSFORUM

Verksamhetsforum är tillfället där du träffar IOGT-NTO:are från hela landet under en inspirerande helg för att lära och umgås. Programmet är fyllt med gemensamma föreläsningar kring aktuella alkoholpolitiska teman och med 16 valbara seminarier med kunskap, idéer och inspiration.

- Höra hur regeringen tänker driva alkohol- och narkotikapolitiken
- Möta inspirerande eldsjälur som bygger ny verksamhet.
- Senaste nytt om cannabis, nädroger, alkoholreklam, prevention och EU-politik.
- Ta del av nyskapande social verksamhet.
- Utveckla medlemskapet, kulturmöten och alkoholfria mötesplatser.

19–21 november, Tollare folkhögskola

(sista anmälan 29 oktober)

Kostnad: 1 000 kr

Mer information om seminarierna, beställ inbjudan eller läs på hemsidan. Barnaktiviteter ordnas för barn mellan 5 och 12 år.

KALENDARIUM 2010

JUNI

- 11 Skolavslutning, kampanj Tänk om
- 4–5 Distriktsstudieledarsamling, Stockholm
- 7–8 Lär gemenskap för social verksamhet, träff 3, Tollare
- 15-- Sommarhansen – individuell värvarkampanj
- Ferie- och familjeläger, se www.sommarlovatalla.nu

JULI

- Ferie- och familjeläger, se www.sommarlovatalla.nu
- 4–10 Almedalsveckan
- 31 Sommarhansen – individuell värvarkampanj
- 31 -- IOGT International Congress, Fredrikstad, Norge (se www.experience2010.no)

AUGUSTI

- 8 IOGT International Congress, Fredrikstad, Norge (se www.experience2010.no)
- Ferie- och familjeläger, se www.sommarlovatalla.nu
- 4 Sista manusstopp Accent nr 6 (ute 27/8)

SEPTEMBER

- 1–30 Värva och vinn!, individuell värvarkampanj
- 1 Sista manusstopp Accent nr 7 (ute 24/9)
- 4–5 Nyktra kvinnor kan – mentorprogram, träff 1
- 7–9 Seniorskonsulentutbildning, steg 1, Wendelsberg
- 10 Alkokoll i stort och smått, Stockholm
- 11 Uppföljning Huskuren – Stockholm
- 11–12 Distriktsvärvarteamutbildning, Sällsjögården
- 11–12 Distriktsvärvarteamutbildning, Kuggavik
- 14–15 Regional distriktskonsulentsamling, Örnköldsvik
- 14–15 Regional distriktskonsulentsamling, Örebro
- 14–15 Regional distriktskonsulentsamling, Wendelsberg
- 19 Val till riksdag, landsting, kommun
- 23–26 Bok- och biblioteksmässan/Internationella torget, Gbg
- 24 Arbetsledarutbildning
- 24–25 IOGT-NTO:s förbundsstyrelse sammanträder, Åre
- 25–26 DO/DS-samling, Åre
- 28–29 Projektledarutbildning – Projektmetodik, Wendelsberg
- 29 Riksstyrelsen sammanträder
- 29 Sista manusstopp Accent nr 8 (ute 22/10)

Allt för många låter alkoholen diktera sina villkor. Katerina Janouch skulle vilja att det var lika enkelt och självklart att avstå alkohol som det är att tacka ja.

Vi och dom och spriten

Det är så mycket "vi" och "dom" när det kommer till spriten. Vi, de vanliga som kan hantera rusdryckerna. Och så "dom", dom där som inte lyckas så bra. Som förlorar greppet. Som misslyckas. Några av dom syns på stadens bänkar och torg, med den solkiga plastpåsen i ett fast grepp. Skränande, oduschade, med slanten från socialen i den trasiga fickan. Barnen tittar snett på dessa dom när vi ska in på ICA och fylla kundvagnen med bröd, grönsaker och mjölk. Hur blir man en sän, mamma? frågar de. Hur blir man en fullis?

Jag kan berätta för dem att gränsen mellan "vi" och "dom" är mer hårfin än någon anar och att det finns massor av fullisar även bland sådana som inte skränar på torget. De flesta alkoholister sitter inte på parkbänkarna. De flesta har fortfarande jobb, familj och kanske ett fint trevligt hus att bo i. Men dricker, det gör de likförbaskat. De dricker och sedan skränar de där de inte syns. De dricker och sedan sårar de och skadar. De dricker och bär på hemligheter som alla för länge sedan genomskådat men aldrig vågar nämna högt.

För deras familjer vet ju. Deras barn har ont i magen, deras fruar är ledsna och förbannade, deras mammor vrider sig av besvikelse de gånger de vågar erkänna att där finns problem. För det är inte alltid vi gör det, erkänner alltså. Vi föredrar många gånger att förneka, att vända oss bort. Tjusiga läkaren, flotta advokaten och välbärgade bankdirektören – där status och pengar finns, kan det väl inte vara så illa?

Bänkkalisarna skrålar glatt vidare i eftermiddagssolen och jag tänker på alla de osynliga alkoholisterna. Mammorna som smiter ner i tvättstugan och klunkar ur sina bag-in-boxar medan barnen tittar på tecknat. Papporna som alltid är fulla på helgerna, berusningen blir ett normalstillstånd i dessa familjer och ungarna kanske inte ens kommer minnas att deras föräldrar någonsin var nyktra. Alla de där 400 000 barnen som växer upp i hem där det dricks för mycket, varför pratas det inte mer om dem?

ILLUSTRATION: RURIK ZAITZEVSKY

OM KATERINA JANOUCH

Ålder: 46. **Familj:** Man och 5 barn i åldrarna 6–18. **Bor:** i Stockholm
Yrke: Författare och journalist, har bland annat skrivit romanen "Anhörig" (Piratförlaget 2004) om hur det är att leva tillsammans med en missbrukare. Föreläser om missbruk som familjesjukdom.

De som det pratas ännu mindre om är även alla de som dricker "normalt". De som ännu inte har trillat dit, sådana som kanske aldrig gör det. I svartvita världen är det antingen eller, men i verkligheten finns det många gråskalor. Det dricks ofta för mycket även bland icke-fullisarna, bland de städade vanliga. I radhusen och i lägenheterna, på gårdsfesterna och i föreningslivet. Medtag egen dricka står det på inbjudningskortet. Och vi tar med oss. Massor. Flaskorna innehåller på något sätt alltid att vi har fest, att något ska firas, att det är glatt och härligt. Vilket budskap får barnen här? Naturligtvis att spriten alltid måste närvara, att utan sprit går det knappt att leva.

Nej, alla är inte alkisar. Men alltför många är fast i gamla hjulspår. Alltför många låter alkoholen diktera sina villkor. Måste hinna till Systemet innan de stänger. Middag och inget vin hemma, bäddat för ett misslyckande, nästintill otänkbart! Ses efter jobbet, dricka ett par stora stark, några uppsluppna drinkar. Alkoholfritt är nästan ett skällsord. De som dricker varandra till

bildar en gemenskap, en klubb där de förstår varandra. De andra, de som tackar nej, blir förrädare och svikare. De vänder oss ryggen, är de förmer än vi? Enklast vore om alla blev fulla. Då slapp man fundera över hur mycket man fått innanför västen.

Visst är det provocerande. Att ständigt vara nykterhetens advokat. Att alltid vara den som ifrågasätter. Som envisas med att vilja ha mineralvatten. Som inte bara rycks med i masspsykosen, som inte tackar ja. Ett liv utan alkohol, vad är väl det? Torrt... och tråkigt... och trist... och faktiskt, alldeles, alldeles underbart.

Vi och dom. Alla hör ihop. Alla har ett ansvar. Och jag tänker att det vore bra skönt om det vore lika självklart att avstå från alkohol som att tacka ja. I stället för att behöva ursäkta sig och förklara sig.

Sen köper vi en Situation Stockholm innan vi går hem.

Han som säljer den har en gång varit någons lilla pojke.

Kanske undrade han också hur någon kunde bli en fullis. ■

Häng med i Accents serie där du får lära dig allt om alkohol och dess påverkan på kropp, själ och samhälle. Serien baseras på boken Alkokoll.

Svenskar dricker ofta och mycket

Alkoholkonsumtionen i Sverige ligger på historiskt höga nivåer. Vi har anammat den sydeuropeiska kulturen och dricker allt oftare samtidigt som vi har behållit vår egen suparkultur med stora mängder alkohol.

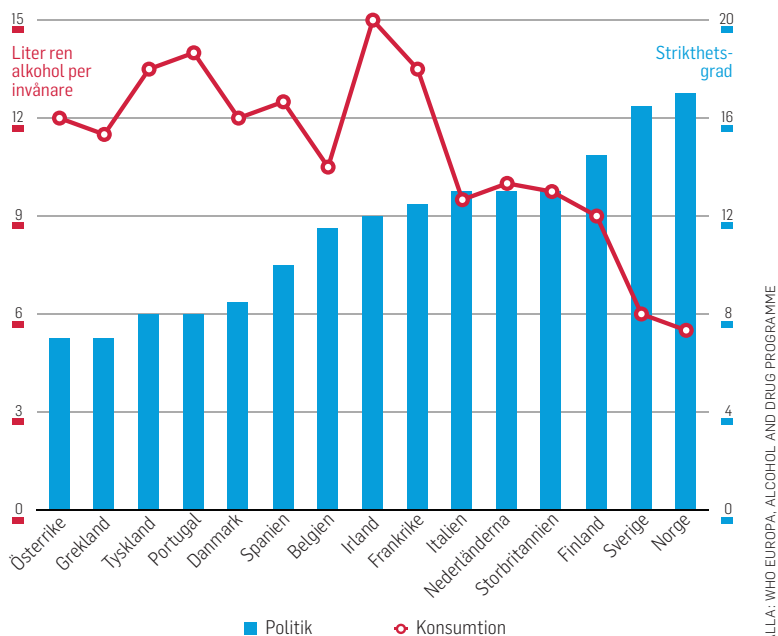
Alkoholkonsumtionen i Sverige har gått upp kraftigt sedan vi gick med i EU och vi ligger just nu på de högsta nivåerna i modern tid. Enligt Sorad, Centrum för socialvetenskaplig alkohol- och drogforskning, drack en person i Sverige i genomsnitt 9,5 liter ren alkohol under 2009. Det är en marginell ökning jämfört med 2008 då alkoholkonsumtionen låg på 9,44 liter.

Upp- och nedgångar i konsumtionen kan ofta kopplas till alkoholpolitiska förändringar. Men konsumtionen påverkas också av hög- och lågkonjunkturer. Vi dricker mer i högkonjunktur, när arbetslösheten är låg och ekonomin är god.

Kvinnor har ökat sin alkoholkonsumtion kraftigt de senaste åren, speciellt 40- och 50-talisterna. Men även yngre kvinnor dricker mer. Trots det konsumerar männen i alla åldersgrupper nästan dubbelt så mycket som kvinnor och står för en högre del av de alkoholrelaterade skadorna, till exempel står de för 90 procent av rattfyllerifallen.

JOANNA WÄGSTRÖM

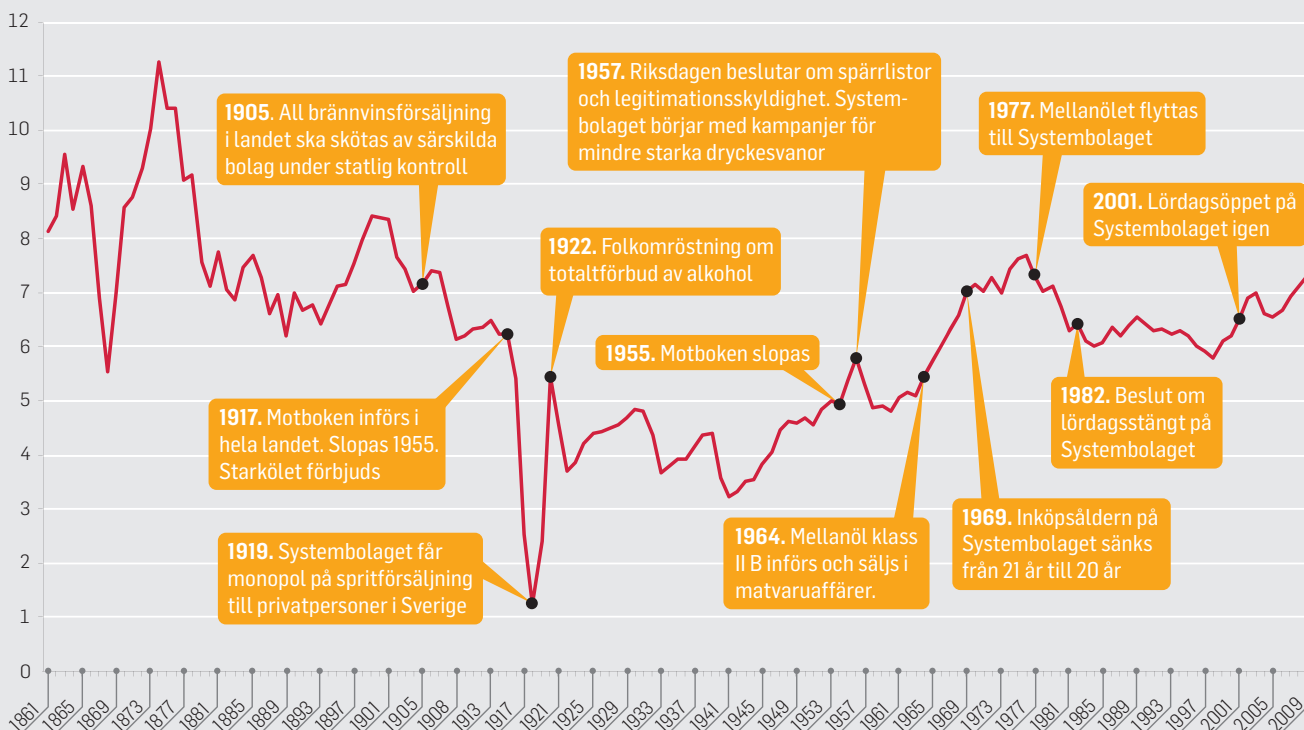
Alkoholpolitik och alkoholkonsumtion

KÄLLA: WHO EUROPA, ALKOHOL AND DRUG PROGRAMME

Alkoholförsäljningen i Sverige 1861–2009

Diagrammet visar enbart försäljning och inte verklig konsumtion. (Liter ren alkohol per invånare över 15 år)

KÄLLA: STATENS FOLKHÄLSÖINSTITUT, ALKOKOLL, WIKIPEDIA

Vacker bok om en förlust

Min mamma är död
Claes Britton
Albert Bonniers Förlag

BOK Claes mamma har alltid varit frisk och stark. Hon är en framgångsrik läkare och navet i familjen. När hon en dag känner en huggande smärta i magen anar både hon och sönerna att det är allvarligt.

Det visar sig vara en av de mest aggressiva formerna av cancer: Lungsäckscancer. Mamma Mona har bara några månader kvar att leva.

I den här korta, intensiva och självutlämnande romanen beskriver Claes Britton moderns resa mot det oundvikliga slutet och hans egen sorg, vanmakt och smärta inför den förestående förlusten.

Det är månader fyllda av svåra plågor och dödsångest. Den fridfulla och "vackra" döden vill inte infinna sig. Här handlar det om att

försöka göra upp med det som varit, acceptera och försonas. Och att hålla plågorna i schack i den mån det går. I Monas fall är det knappt möjligt och hon dör fylld av smärta, ångestriden och rädd. Men hon skonar sina söner och barnbarn från ett sista farväl. Med hjälp av sin läkare Ulla går hon in i den förlösande sömnen, som så småningom övergår i den eviga sömnen. Texten är poetiskt finstämd i sin enkelhet. Claes Britton vågar i en hel bok tala om det allra svåraste: om döden, döendet, smärtan, ångesten och saknaden. I boken kommer också Monas läkare till tals och romanen övergår i ett mer journalistiskt resonemang kring dödsångest, smärtlindring och dödshjälp. Intressant, lärorikt och vackert om den väg vi alla ska vandra.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FILM

FOTO: NORDISK FILM

För kärleken är en berättelse som väver samman fyra skilda livsöden – Moses, Karins, Francis och Bosses.

En svensk version av Crash

För kärleken
Regi: Othman Karim. Med:
Tuva Novotny, Danny Glover

DRAMA I För kärleken binds fyra livsöden samman under en somardag i Malmö. Vardagliga beslut, som i sig själva är små, gör att Karin, Francis, Moses, och Bosses vägar korsas. Francis från Kenya, som spelas av Danny Glover, är i Sverige och säljer örhängen, tyger och små elefanter i trä. Francis möter Sverige

när det är som mest ensamt och svårförståeligt, där regler är regler och inga klockor ges som förlåt för oegentligheter.

Man får följa paret Karin och Moses Said växlat med scener ur Francis och TV-kändisen Bosse Krantz dag. Deras historier berättar om egoism, rasism och strävan för att lyckas i livet. Filmen speglar ett samhälle där individen glömts bort, en film där man ena stunden är säker på sin sak, principfast och rakryggad, för att i

nästa sekund drabbas av sitt eget trängsynta sätt. Två barns brustna blickar i ett baksäte visar att jakten på att få rätt lätt kan drabba en själv, eller de i ens närhet.

Filmen är välgenomtänkt och i stort välspelad. Den får dock svårt att nå upp till den amerikanska föregångaren, och biosuccén Crash, som den i mycket är lik, även fast man lämnar filmen i tankar om vart dagens beslut kommer leda en.

ERIK ARDELIUS

BOK

Skolpojke leker gud i Karin Fossums nya

Döden skall du tåla
Karin Fossum. Forum

DECKARE En liten flicka ligger och sover i sin barnvagn. Mamman pysslar i köket, helt ovetande om att någon smyger i buskarna utanför huset. En stund senare finner mamman sitt barn blodigt men vid liv i vagnen. Det visar sig att baby'n är oskadd. Men föräldrarnas värld har raserats. Nu är de konstant ängsligt på sin vakt. Fler lik-

nande död sker i trakten. En mor får besked om att hennes dotter skadats svårt i en olycka. Men det är falskt larm. Ingen kommer till skada, men många skräms från vettet då en okänd person kliver in i deras tryggaste sfär. Stämningen på orten blir allt otäckare. Vem vill dem så ont? Det visar sig att det är deras granne, en tonårspojke som – bitter och störd av att ha en alkoholiserad mor – upptäcker

att han kan leka gud genom att skrämmas lite. Hans framgångar triggas honom att fortsätta, människors rädsla kittlar honom. Men är han kapabel till mord? Det är frågan för kommissarie

Konrad Seier som, när ett mord slutligen begås, måste ställa sig. Tätt, lättläst och spännande deckare som alltid från en lysande Karin Fossum.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

"Kysst av spriten" som bok

Kysst av spriten
Berättelser om alkohol och relationer. Gothia Förlag

ALKOHOL Nu kommer boken som bygger på den omtalade tv-serien "Kysst av spriten" som visades i SVT 2009. Drygt sjuhundra personer hörde av sig och ville berätta om sina erfarenheter kring alkoholism. Av dessa fick bara en bråkdel göra sin röst hörd i tv-serien. Men i bokversionen har ytterligare ett tiotal personer fått berätta sina historier. Och det är starka historier som verkligen berör.

Vart och ett av de tio kapitlen ägnas åt en person som har haft problem med spriten och som nu kommit ut på andra sidan.

Ofta finns ju ett drabbat barn eller kanske någon som betytt mycket för den sjukes val att bli nykter. Dessa personer får också komma till tals och berätta sin sida av saken. Å ena sidan den alkoholiserade mamman i Kiruna och varför hennes liv blev som det blev. Å andra sidan hennes dotter, som under sin uppväxt tvingats ta hand om, stötta och gömma. Å ena sidan modern till en gravt alkoholiserad son. Å andra sidan sonen och hans tankar kring genetiska förutsätt-

ningar, gruppträck och en ständig längtan efter berusning.

Berättelserna är skrivna i jag-form, vilket ger en känsla av närhet och omedelbarhet. Bokens svaghet är kanske mängden av berättelser, som till slut upplevs som alltför lika. Hur många tragiska berättelser om alkoholism orkar man egentligen läsa? Men om man avstår från sträckläsning och i stället fördjupar sig i en och annan historia, så är "Kysst av spriten" ett både intressant och läsvärt dokument.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

MISSA INTE

FOTO: BRUTUS ÖSTLING

1 UTSTÄLLNING Fotografen Brutus Östlings utställning "Ringmärkt" på Kulturhuset i Stockholm. Med suggestiva bilder berättar han, tillsammans med konstnären Lars Jonsson, om den sociala fågelns beteende. Brutus Östling föredrar att se sina foton som porträtt. Han kommer nära sina motiv och lyckas skildra sådant som det mänskliga ögat inte förmår att se. Mellan 22/5 och 22/8.

2 SCEN Lasse Berghagens nya rikstäckande turné med en föreställning full av betraktelser, musik och glimtar ur hans 45 år långa karriär. Det blir både glädje och allvar tillsammans med kapellmästaren Benneth Fagerholm, Lasse Persson och Martin Tallström. Premiär i Kiruna 21/9.

3 BOK Karl Ove Knausgård's bok "Min kamp", som i september äntligen kommer ut på svenska. Boken utgår från Karl Oves nuvarande situation med fru och barn i Malmö. Självutlämnande berättar han hur han tvingats sluta dricka, eftersom han tappat kontrollen och gör både sig själv och andra illa. "Min kamp" var Norges mest omdiskuterade bok under förra året och har vunnit flera priser.

HALLÅ DÄR!

Cecilia Kallin från Timoteij

Aktuella med turné på IOGT-NTO-lokal i Västergötland

Hur lever livet efter Melodifestivalen?

– Det känns fantastiskt kul, även om vi först blev chockade över all uppmärksamhet. Nu har det varit väldigt mycket spelningar och i dagarna släpper vi vår skiva "Längtan". Musiken är av samma slag som "Kom". Pop med toner av folkmusik och på svenska. Vi har fullt upp, för vi går ju i skolan också!

Ni ska spela på en rad orter, bland annat Borås och Alingsås, under Folknykterhetens vecka. Hur känns det?

– Bra, jag tror att det kommer att bli trevliga spelningar eftersom lokalerna är lite mindre. Man får ju bättre publikkontakt när det bara är ett 100-tal som kommer och lyssnar åt gången. Det känns också bra att medverka under Folknykterhetens vecka, eftersom

vi gärna stödjer verksamhet som är emot alkohol och andra droger. **Hur är det att uppträda inför en nykter publik jämfört med en publik som är lite dragen?**

– Åh, det är både och faktiskt. Jag tycker att det är kul när det är lite partystämning och folk är glada. Samtidigt kan det bli stimigt när folk dricker, så det blir helt klart mer äkta när folk inte dricker. Det man gör får en annan mening, folk visar större respekt och det känns som att det man gör betyder något.

Drömmer ni om individuella karriärer eller är ni Timoteij för all framtid?

– Just nu är det bara Timoteij som gäller, vi kör hårt på det här och tycker det är jättekul. Men vad som händer i framtiden vet man ju inte.

Vad är det bästa med att stå på scenen?

– Glädjen! Man blir glad själv såklart och ännu gladare över att sprida glädje till andra. Det ger en riktig kick!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

PETER ROTH

ÅLDER 54 ÅR / BOR STOCKHOLM / GÖR EKUMENISK FÖLJESLAGARE FÖR SVERIGES KRISTNA RÅD, BEHANDLINGSASSISTENT OCH ALKOHOLTERAPEUT

"Jag har sett mycket orättvisor här och anser att världen måste få upp ögonen för detta!"

Känner du någon som borde bli månadens medlem?

TIPSA OSS på accent@iogt.se eller Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm

Du befinner dig Israel och Palestina som ekumenisk följeslagare. Berätta!

– Jag har befunnit mig här sedan mars och min uppgift, tillsammans med en handfull andra följeslagare från olika länder, är att utgöra en preventiv närvaro i området, att vara ögonvitne. Vi är opartiska men tar ställning för internationella lagar. Vi inga mänskliga sköldar utan arbetar fredsbevarande och våldsdämpande genom att iaktta, lyssna, finnas till hands och föra statistik över det vi ser. Själv skriver jag också reseberättelser om mina iakttagelser. Jag har länge varit intresserad av Israel-Palestinakonflikten och när jag hörde ett föredrag om vad ekumeniska följeslagare gör, ansökte jag och blev antagen. Alla kan söka, unga eller gamla, bakgrund eller erfarenhet spelar ingen roll, bara man har ett engagemang.

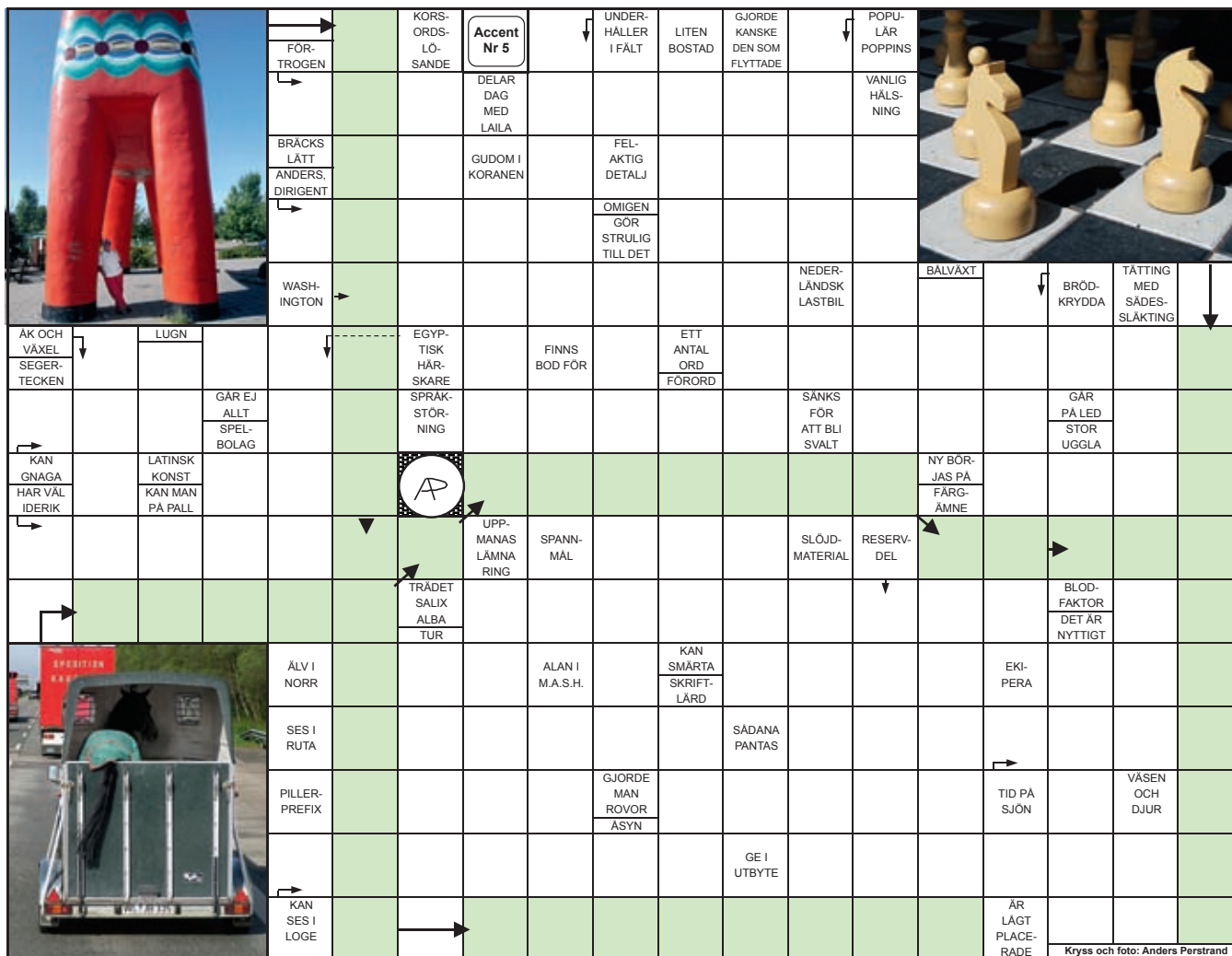
Hur ser en vanlig arbetsdag ut?

– Den kan börja klockan fyra på morgonen med att vi tar en taxi till en checkpoint, en plats där palestinier som jobbar i Jerusalem måste passera. Checkpointen ser ut som en boskapsfälla och palestinerna kollar av vakter innan de släpps igenom. Vi brukar vara där i cirka tre timmar och försöker, genom vår närvaro, bidra till att passeringen sker på ett humanitärt sätt. Här finns även andra, israeliska ideella fredsorganisationer, som arbetar för att allt ska gå schysst till. Efteråt skriver vi rapporter om vad vi sett. Jobbet kan också exempelvis bestå i att stödja palestinier som vräkts från sina hem. Vi kollar upp och doku-menterar.

Vad är din drivkraft?

– Jag har sett mycket orättvisor här och anser att världen måste få upp ögonen för detta! Jag tror att jag, genom min närvaro, kan göra en liten skillnad. Ibland är det frustrerande att inte kunna ingripa mer, men det är viktigt att komma ihåg att alla kan göra något och bidra. Mina reseberättelser mailar jag till tidningar och politiker, för att situationen här ska uppmärksammas mer. På ett rent personligt plan har erfarenheten ökat min tacksamhet för att jag bor i Sverige, att jag har tak över huvudet och mat på bordet. Jag har också upplevt många positiva möten med människor här, de är ofta mycket vänliga och generösa och bjuder på det de har, trots att de har det svårt.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN
FOTO PAUL RAYMOND/EAPPI

SKICKA IN OCH VINN!

MILJONLOTTER I POTTEN. Tre lotter vinner förstapristagaren, en lott vardera får de tio som därefter har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm, senast 1 augusti 2010. Märk kuvertet Kryss 5/2010.

NAMN

ADRESS

POSTADDRESS

FÖRSTA PRIS, tre Miljonlotter: **Erik Magnér**, Broby
SIDOVINSTER, varsin Miljonlott: **Birgitta Hammarström**,
Vänersborg; **Ulla Carlson**, Hovmantorp; **Yvonne Johansson**,
Svaneholm; **Märta Söderlund**, Bergvik; **Willy Lindfors**, Byske; **Eva**
Gullehag, Sävar; **Bengt Elfström**, Linneryd; **Anna-Lena Skog-**
lundh, Stockholm; **Linnéa Nilsson**, Filipstad; **Margret Ägren**, Ed.
Accent gratulerar!

Accent-kryss nr 3-2010 Lösning						P	N	S	L	V										
						B	E	T	Ä	N	K	A	S	T	A					
						L	A	R	I	O		S	P	E						
						F	I	N	T	A		R	E	S	U	R	S			
R	G					P	A	S	T	O	R	A	T							
D		P		J	O	B	P	Ä	T	A	T	R								
B	E	M	Ä	L	A	D	E	P	Ä	→	G	E	S	A	B	A				
T	→	H	Ä	N	G	E	R	↑		↓	V	Ä	N	S	T	R	A	T		
K	A	N	I	N	E	R		I	G	L	A	R		T	Ö		R	E		
	L	I	T		M	O	L	N		A	R	D	Y		D	R	O	G		
T	J	A	T	→	I	→	V	Ä	G	E	N	→	I	→	S	T	A	D	E	N
							D	E	G		L	I	D	E	R					
						Ö	V	E	R	Ä	R	I	G		S	Y				
							A	T	A	R	A	K	T	I	S	K				
						Å	S		D	N		A		D	A	T				

FOTO: KATARINA KLING

Skellefteå lockar med mat efter jobbet

Hur kan man få yrkesarbetande personer mitt i livet med barn och karriär att komma till IOGT-NTO? I Skellefteå har IOGT-NTO-föreningarna hittat svaret.

I Skellefteå samlades tidigt i våras ett gäng kvinnor från IOGT-NTO för att diskutera hur man skulle få in fler unga medlemmar, de upp till 40. Hur kan man få yrkesarbetande personer mitt i livet med barn och karriär att komma till IOGT-NTO? Vilka behov har de? Kvinnorna kom fram till att många nog skulle uppskatta en after work med middag till självkostnadspris. Gärna i samband med någon barnaktivitet. Och så blev det.

Vid första after worken bjöd man på soppa. Annons i lokaltidningen lockade ett fåtal, övriga kom via inbjudan till alla medlemmar under 40. Ett 20-tal personer åt och

responsen kändes ljust trots drop-in mellan klockan 17 och 18.

– Vi tänkte att soppa nog är för tråkigt för barn. Så vi tänkte om och valde tacos vid nästa tillfälle, samt bytte dag till måndag, då vi har Junisaktiviteter i huset. På så vis fick vi föräldrarna att stanna och äta, vilket blev lyckat. Ett 60-tal kom. När vi föräldrarna kan vi kanske få dem att aktivitera sig som ledare så småningom. Vi valde också att avkräva föranmälan, så att vi kan ordna fram allergikost och vegetariskt. säger Katarina Kling Löfbom, en av initiativtagarna.

Hon hoppas att after work ska bli ett framgångsrikt koncept som andra föreningar kan inspireras av – och som fortsätter under hösten i Skellefteå. I slutet av maj samlas man för sista gången denna termin.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Katarinas sex tips för en lyckad after work

- 1** Kör after worken i samband med någon annan aktivitet i huset. Då är folk ändå på plats.
- 2** Gör utskick till den grupp ni vill nå, samt annonsera lokalt.
- 3** Laga mat som går hem hos både stora och små.
- 4** After work i samband med barnaktiviteter fungerar bra, då kan föräldrarna sitta och fika och prata medan barnen leker.
- 5** Ge inte upp om intresset verkar svårt. Prova nya grepp, recept och tankar.
- 6** Skynda långsamt. Pressa ingen att medverka som husmor eller husfar vid kommande after work. Men så ett frö genom att kasta fram tanken.

Barn som tigger till mammas missbruk vill också tro på framtiden.

Stärk deras drömmar för 100 kr i månaden.

GENOM ATT BLI MEDLEM i Vänner i Världen kan gatubarn som lever på den Thai-Burmesiska gränsen gå i skolan istället för att tigga och deras mammor kan få hjälp till självhjälp.

Gå in på **WWW.BISTAND.IOGT.SE** eller ring 031- 88 75 40 så berättar vi mer.

IOGT-NTO-RÖRELSEN

PG: 90 04 63 - 1
BG: 900-4631

Posttidning B

Accent, Box 12825
112 97 Stockholm

Visste du att du kan få bättre försäkringar än andra?

SalusAnsvar och IOGT-NTO har ett långt samarbete som ger dig som är medlem en rad fördelar jämfört med andra. Bland annat kan du teckna några av marknadens bästa försäkringar för ditt hem, där dina saker alltid är försäkrat till fullvärde. Det innebär att du aldrig behöver vara orolig för att vara underförsäkrad (för lågt värde på dina saker) om något skulle hända.

Gå in på **www.salusansvar.se/iogtnto**
eller ring **0200-87 60 50**. Välkommen!

SalusAnsvar har under nästan 80 år haft förtroendet att få samarbeta med nykterhetsrörelsen. Vi har under hela tiden stött det ständigt pågående arbetet inom alkohol- och narkotikafrågor.

IOGT-NTO i samarbete med

SALUSANSVAR